

İşçinin onuru
sermayeyi
yenecektir!

İŞÇİNİN SESİ

Türk-İş'te birleş!
1 Mayıs'ta devleş!

Yıl:13, Sayı:323, 25 Şubat 1987

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKİNNİ BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKİNNİ BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKİNNİ

Kavga havası ve sınıf dayanışması yükseliyor

Netaş grevi savaşımı bir üst düzeye çıkardı

Yiğit Netaş işçilerinin grevi tam üç ay, büyük bir özveri, disiplin, coşku ve kararlılıkla sürdükten sonra, geçtiğimiz hafta sonuçlandı. Grev sonuçlandı ama Derby ile birlikte bu grevin işçi hareketini ulaştırdığı bir üst düzeyde savaşım olanca hızıyla sürüyor. Ülkenin dört bir yanında grev rüzgarları esiyor, kavga havası ve sınıf dayanışması yükseliyor.

Siyasal yaşamda hareketlilik uzun bir süredir vardı. Bu hareketlilik bir süredir daha da artıyordu. Ama şimdi siyasal yaşamda bir alt-üst oluş yaklaşıyor.

Yaklaşan bu alt-üst oluşun korkusuyla burjuvazi içinde hem çelişkiler kızışıyor, hem birlik arayışları, çabaları yoğunlaşıyor. Özal'ın kap ameliyatı yamalı bohça ANAP'ın kalp hastalığını ortaya çıkardı. ANAP'ın içi kaynarken, ANAP-DYP arasında paslaşmalar oldu ve yakınlaşma söylentileri ortalığa yayıldı. Öte yanda SHP'nin içi kaynarken, Ecevit ben Özal'la anlaşmadım yolu demeçlerle SHP'ye göz kırptı. Böylece DSP ile ANAP arasındaki ilişkide bir değişim oldu. Aynı sıralarda SHP de, DYP'yi ana rakipler arasında saydı.

Dış ilişkilerde de, içeride de burjuvazi her ata oynar oldu. ABD, AET, Ortadoğu, Yunanistan konuları olanca canlılığıyla sürerken, içeride hoş bir durum vardır. Yükselen sınıf savaşımının önünü almak için akla ne gelirse, her yol, her araç deniyor.

Geçenlerde ordu müdahalesi yine konu edildi. Bugün bu tamamen desteksiz atmadır. Ordu müdahale falan edemez. Bunu kendileri de bildikleri için, "Türk-İslam Sentezi" denen temelde, yavaştan ve derinden sivil faşist bir hareket hazırlanıyor.

Sağ burjuva güçler arasında başka bazı olası saflaşmalardan da söz edilirken, asıl hoş manzara sola yöneliktir. Burjuva solu sosyal demokrasinin belki biri tutar diye iki tanesini birden öne sürdüler. Olmadı. Belki birliği denemeye kalkarlar ama bunun

da pek bir umut taşımayacağı bugünden bellidir. Sosyal demokrasi işçi hareketini dizginleyemiyor.

Legal sosyalist parti, aynen DSP gibi "tabandan" kurulmaya çalışırken hiç kurulamaz oldu. Bu tıkanıklık içinde çeşitli gu-

ruplar arası görüş farklılıkları kemikleşiyor. El altından legal partiye destek verildiği halde, bundan da pek bir umut çıkmayacağı şimdiden anlaşıldı. Şimdi projektörler giderek artan ölçüde resmi TKP'nin ve şürekasının üzerine çevriliyor.

Çeşitli alanlarda resimler ile fiili bir işbirliği siyaseti uygulamaya başladı.

Resmilerin türbancılarla belkemsiz ilişkileri gündeme getirildi. Böylece hem resimler meşhurlaştırılıyor, hem dinci akımlar arasında Türk-İslam sentezine yönelik ayrışma sağlanıyor.

AET konusuyla bağlı olarak resmi TKP'nin le gale çıkarılması ciddi ciddi konu edilirken, Haydar Kutlu'nun "Ege Türkiye'ye kapatılmaz" gibi sosyal emperyalist mesajları çarşaf çarşaf basılıyor.

Kürdistan konusunda, bir yandan aşiret çatışmalarını PKK'nın eylemi diye gösterip bu bahaneyle Kürt halkına karşı sömürge savaşı yürütüyorlar, öte yandan "Kürtler" diye açıkça konuşup ayrılma hakkı vb. olmadığını süreç Kürtlerin varlığını tanımaya hazır olduklarını ima ediyorlar. Bu alanda resmi TKP'den beklenen, hem Sovyetler'le bu konuda anlaşmayı sağlaması, hem eli uzandığında Kürt hareketleri ayrılma hakkından vazgeçmeye ikna etmesidir.

İlginç gelişmeler yaşayacağız. Öyle görünüyor ki kısa erimde resimler güçlenecekler. Faşizm dönemi TKP içindeki gelişmelerin, iki apayrı partinin ortaya çıkışının, kimin gerçek, kimin sahte olduğunun henüz işçiler arasında yakından izlenmesini engelledi. Hafızalar biraz gerilerde. Ama bu geçicidir. Yaşamın hızlı akışı ve gerçek TKP'nin savaşı, resmi TKP'nin ipliğini pazara çıkaracak, bu komünizm kalpazanı, burjuva kuyrukçusu sosyal emperyalistleri yerin dibine batıracak ve zayıf halka Türkiye'yi emperyalist zincirden koparacaktır.

Sayfayı hazırlayan
Cemile Çakmak

Avrupalı sendikacılar Türkiye işçi sınıfı sendikal birlik istiyor diyorlar

Sendikal birlik istemi yine galip

DİSK'in 20. yıldönümü kutlandı ve SHP'nin düzenlediği sendikal haklar sempozyumu yapıldı.

Geçen sayımızda bu girişimlerin sendikal birliği engelleme yolunda çabalara sahne olabileceğini yazmıştık. Çabalar ve bu çabalara destek olmak isteyenler oldu. Ama oyun başarılı olmadı.

Tam tersine, işçi sınıfımızın militan sendikal birlik istemi çeşitli yollardan bu platformda da güçlü bir biçimde yansıdı. Şimdi bu toplantılara katılmış olan, Sosyalist Enternasyonal çizgisinde konum alsa da sendikacı özelliği ağır basan Avrupalı sendikacılar, Türkiye'de işçiler militan sendikal birlik istiyor diyorlar.

Bu toplantılarda iki çarpık amaç güdenler vardı. Biri, Türkiye'de sendikal hakları burjuvalar arasında pazarlıkta, AET-Türkiye pazarlığında koz olarak kullanmak. Ötekisi, DİSK'i sendikal birliği engelleme çabalarında koz olarak kullanmak. Her ikisi de denenmiştir ama sonuçta toplantılar tam tersine işlev görmüştür.

AET'nin sözü çok geçti ama gerçekte, sendikal haklar burjuvalar arası pazarlığa değil, burjuvalar arası pazarlık sendikal haklara manivela işlevi gördü.

Aynen bunun gibi, DİSK'in yaşatılması yönünde çok sözedildi ama, bunlar kimilerinin amaçlarının tam tersine, DİSK'e yapılan haksızlıklara karşı yerinde bir protesto olmaktan öteye geçemedi, sendikal birlikle karşı karşıya getirilemedi.

Bütün bunlar toplantıları düzenleyenlerin, toplantılara katılanların çoğunun öznel niyetlerinden bağımsız olarak, hatta kimilerinin ters yönde bilinçli çabalarına rağmen gerçekleşti. Bunun altında yatan, Türkiye işçi sınıfının sanıldığından çok daha ileri olan deneyim ve olgunluk düzeyidir. Belirli konularda sınıf, istemlerinde öyle bir ayak diretiyor ki, onu kendi kuyruğuna takmak için onun çevresinde dolaşanların kendileri onun kuyruğuna takılmak zorunda kalıyorlar. Yalnızca bu kadar da değil, bunlar aralarında kavga da ediyorlar.

Bundan birkaç yıl önce resimler DİSK diyorlardı. Giderek hem DİSK'i kollayıp, hem Türk-İş'te birlik demeye başladılar. Son sıralarda ise savrulup, bu kez "DİSK kapatıldı" diye başlıklar attıkları için, Baştürk'ten eleştiri aldılar.

Resimler ne de olsa sosyal demokratlardan daha öndeler.

Onlar bu yola birkaç yıl önce girerken, bundan bir yıl öncesine kadar "kongreyi kazanamazsak Türk-İş'ten ayrılırız" diyen sosyal demokrat sendikacılar şimdi DİSK'in yeniden kurulmasına da, ayrı bir konfederasyona da karşı, Türk-İş'te birlikten yana konuşuyorlar.

Son sıralarda Baştürk, DİSK adını kullanarak ayrı bir konfederasyon kurma konusunda hırçın bir yalnızlık içinde gibi görünüyor. Ama sanıyoruz ki o da sendikacılıktan çok particiliğe soyunduğu için, bu görünüşün ardında, kendini acındırıp, işçi sınıfı edebiyatını hızlandırıp particiliğe hazırlık yapıyor.

İşçi sınıfımız militan sendikal birlik istemini dayatıyor. Bunun birlik yanı şimdilik sendikal hareketle ilgilenen çeşitli siyasal güçlerin kabullendikleri bir olgu oldu. Ama sanmayalım oyunlar, hesaplar son buldu. Hem birlik konusunda geri dönüş çabaları, hem de birliği militanlığa karşı kullanma manevraları olacaktır.

Bunlara karşı, sendikal alanda proletarya hegemonyasını konulara ayırmadan, "Türk-İş'te sendikal demokrasi ve militan sendikal birlik" bütünlüğü içinde dayatmayı daha da bilinçli olarak sürdürmek gereklidir.

Düzenli aralarla görüşmekte olan İran Halkın Fedaileri Örgütü ile TKP-İşçinin Sesi, yapılan son görüş alışverişini ardından ortak bir açıklama yayınladılar.

ORTAK AÇIKLAMA

İran Halkın Fedaileri Örgütü ile TKP-İşçinin Sesi arasında yapılan son görüş alışverişini toplantısında İranlı yoldaşlar İran ekonomisinin bugünkü durumunu değerlendiren bir seminer verdiler. Ülke ekonomisini geri göstererek, bugünkü burjuvazinin bir kanadını desteklemeyi öneren oportünist görüşlerin temelsizliğini gösterdiler.

Ayrıca, İran Halkın Fedaileri Örgütü'nün kısa bir süre önce toplanan 7. MK Plenumu'nun aldığı kararlar üzerine bilgi verdiler.

TKP-İşçinin Sesi de İranlı yoldaşlara, Türkiye'de yükselen işçi hareketi, grevler ve demokrasi mücadelesinin içinden geçmekte olduğu dönemi, bu dönemdeki siyasi çalışmayı anlattı.

Bu görüş alışverişinin, iki ülkedeki devrimci mücadelenin birliği için önemini vurgulayan örgütlerimiz, önümüzdeki dönemin somut ortak çalışmalarını da planladılar.

İran Halkın Fedaileri Örgütü
Merkez Komitesi

TKP-İşçinin Sesi
Merkez Komitesi
27.1.1987

Bir büyük grev bitti. Sınıf daha büyük grevlere hazırlanıyor.

Netaş'ın çaktığı kıvılcım tüm emekçileri ateşe veriyor

Netaş'ta Otomobil-İş üyesi 2650 işçinin, burjuvazinin türlü çeşitli oyununa, polis saldırılarına karşı canla başla sürdürdüğü ve Türkiye'de sınıf ve demokrasi savaşımının bir odağı haline gelen grev, 93 gün sonra başarıyla sona erdi. Bu arada Laspetkim-İş'in Dora Plastik'te 42 gün, BASİSEN'in Şeker Sigorta'da 32 gün süren grevleri anlaşma ile sonuçlandı. Derby'nin 1200 işçinin grevi sürüyor.

Türkiye'de ve Türkiye dışında büyük dayanışma ve sempati toplayan Netaş grevi, sürdürülen savaşımın militanlığıyla, örgütlülük ve disipliniyle olsun, grevden yükselen ve çevreye yayılan savaşım kararlılığı ve siyasal içeriğiyle olsun, Türkiye işçi sınıfının gücünü yansıttı. Binlerce işçinin haykırdığı "işçinin onuru sermayeyi yenecek" belgisi, işçi sınıfında dalga dalga yankı yapıyor. Bir büyük grev bitti. Sınıf, daha büyük grevlere hazırlanıyor.

Sınıf, daha büyük grevlere, daha ileri savaşımına hazırlanıyor. Sınıf savaşımı, ileri-geri adımlarla, zigzaglar çizerek, ama her seferinde bir önceki dönemin en alt çizgisini aşarak ilerliyor. Yandaki tablo bu eğilimi güzel yansıtıyor.

1963 yılında 8 işyerinde 1.514 işçi grevdeydi. Savaşımın doruğa eriştiği yıllarda, 1977'de 132 işyerinde 48 bin işçi, 1980'de ise, ilk dokuz ayda 54 bin dolayında işçi grevdeydi.

Faşizmin çözülmesiyle birlikte mantar gibi patlayan grevler, 1985'te 21 işyerinde 2,410 kişiyi kapsamış ve sayısal olarak 1963'ün üzerine çıkmıştır. 1986'da ise, grevdeki işçi sayısı 1968'in rakamlarını yakalamıştır.

Bu eğilimi izlersek, 1987'de grevdeki işçi sayısının 1976'ları, hatta 1980'leri yakalayabileceği söylenebilir. Yüzbinler grev alanlarında halaya çıkabilir.

Bu yıl, özel ve kamu işyerlerinde 700 bin dolayında işçinin sözleşmesi bağlanacaktır. Daha şimdiden, uzlaşmazlık ilan edilen görüşme sayısı kabarmıştır.

Tekstif'in Sümerbank işyerlerinde 30 bin işçi adına, Türk Metal'in MKE'de 12 bin ve Zirai Donatım Kurumu'nun 4 bin işçi için, Hava-İş'in THY'de çalışan 6 bin işçi için, Petrol-İş'in KIPLAS'ın temsil ettiği 54 işyerinin işçileri için sürdürdüğü görüşmeler daha şimdiden çıkmazdadır.

Ayrıca, enerji, gıda, şeker, inşaat, banka ve sigorta, ağaç, basın, büro, sağlık işkolu gibi işkollarında da toplu sözleşme görüşmeleri çetin geçiyor.

Bağımsız Banks sendikası, Yapı ve Kredi Bankası'nda görüşmelerin çıkmaza girmesi üzerine eylem kararı aldı. Banka üyeleri fazla mesaiye çıkmayacaklar.

Petrol-İş sendikası da, KIPLAS'ın uzlaşmaz tutumuna karşı 54 işyerinde grev kararı aldı. Buna göre, İzmir'de DYO, ÇBS Boya, EAS Akü, Mutlu Akü, Polisan Boya, Marshall Boya, KAV Kibrit, Gübre Fabrikaları A.Ş., Habaş Gaz Fabrikası, Ege Kimya, Santa Farma ve Wyeth ilaç fabrikalarında 60 gün içinde greve gidilecek.

Daha şimdiden on binlerce işçinin uyuşmazlığa gittiği eğilimle ilgili olarak, Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz şunları söylüyor:

"Bir bakıma kısmi genel grev havası doğmuştur. Sümerbank'ta, THY'de, şeker fabrikalarında, karayollarında çalışan 200 bine yakın

işçinin aynı anda greve çıkması söz konusudur." (Tercüman, 10 Şubat 1987)

İşçi sınıfının savaşımı çeperlerini zorlayarak her geçen gün ilerlerken, burjuvazi de boş durmuyor. Kamu kesiminde

Yıllar	Grevdeki işyeri sayısı	Katılan işçi sayısı
1963	8	1.514
1964	83	6.640
1965	46	6.593
1966	42	11.414
1967	100	9.463
1968	54	5.179
1969	86	20.162
1970	72	21.156
1971	78	10.916
1972	46	12.348
1973	55	12.286
1974	110	29.940
1975	116	13.378
1976	95	20.620
1977	132	48.082
1978	184	27.208
1979	269	41.187
1980	390	53.742
1984	4	561
1985	21	2.410
1986	20	5.639
1987 (1)	14	14.515
(2)	4 işkolu	214,515

Geçen sayımızdan bu yana olan gelişmelerin ışığında, 1987 yılı içinde greve çıkmış ve çıkma olasılığı en yüksek olan işçi sayısını en az 4 işkolunda çeşitli işletmeler için 214,515 olarak bulduk. Bu sayı eğilimi dikkate alan bir tahmindir.

"sözleşmeli personel" uygulamasına hız vermeye, sözleşmelerde iş güvencesine, iş değerlendirme sistemine, idari maddelere ilişkin işçi istemlerini engellemeye çabılıyor. Ama, ne olursa olsun sınıf savaşımı yükseliyor. Ve Netaş grevinin sergilediği gerçekler, getirdiği ölçütler bunda çok önemli rol oynuyor.

Bir kez, kazanımlarıyla Netaş grevi, 650-700 bin işçinin hakları için sözleşme masasına oturan sendikalara bir alt ölçüt getirdi.

Netaş işçileri bu yıl için yüzde 40.5 ücret zammı aldılar. Bu zam, işçilerin 1963'ün de gerisine düşen gerçek ücretlerinin düzeyini geçen yıla oranla korumalarına ancak yetiyor. Ama bu haliyle bile diğer sözleşmelerde asgari bir ölçüt koyuyor. Artık yüzde 40'ın altına düşülemez.

1986 yılında kamu işyerlerinde işçiler, ortalama yüzde 30 zam aldılar. Aynı yılı KİT'ler büyük kârlarla kapattılar. KİT işverenleri şimdi, bu yıl için yüzde 20 zam iyidir diyorlar. Anlaşılan pazarlıkla yine yüzde 30'a fit olmaya hazırlar! Ama bu yetmez! Bununla pazarlık bile edilemez!

Netaş grevi, "bu yasalarla grev yapılamaz" görüşünün yanlışlığını da gösterdi. Netaş'taki savaşım, burjuvazinin sınıf savaşımını engellemek için uyguladığı yasaların, artık ciddi bir engel olmaktan çıkıp, ya üstünden aşılacak, ya delinip geçilecek bir engele dönüştüğünü ortaya koydu.

Burjuvazinin yasakçı yasaları bile, sınıf savaşımının bugününde burjuvaziye dar gelmektedir. Bu nedenle burjuvazi, yasaları uygularken, ya da çıkardığı yeni çelişik yasalarla, yönetmeliklerle kendi yasalarını sürekli delmektedir. Bunun örneği çoktur.

Anti-demokratik sendikalar yasasının kısıtlama ve engellemeleri, işçi sınıfının örgütlü, disiplinli ve yığınsal savaşımı yükseltmesini engelleyemediği için, bu kez de "sendikaların idari ve mali denetimine ilişkin tüzük"le, işi kurtarmaya çalışıyorlar. Bu tüzüğe göre, bakanlığın denetim elemanları, belli durumlarda sendika yöneticilerinin görevlerine geçici olarak son verebilecek. Dernekler ve sendika yasalarıyla çelişen bir uygulama!

Toplu sözleşme grev ve lokavt yasası, işçilerin grev hakkını büyük ölçüde kısıtlıyor. Ama bu kağıt parçası bile, Netaş işçilerinin koca bir grevi, hem de 3 ay sürdürmelerini engelleyemeyince, burjuvazi, burada da kendi yasasını deldi. Yasanın, grev sırasında işçi alımı çalıştırılmayacağına, greve katılan işçilerin işlerinin başkasına yaptırılmayacağına ilişkin hükümlerini çiğnedi.

Bir diğer örnek de Petkim'den. Petrol-İş'e bağlı 7 bin 500 işçinin greve yönelmesi karşısında, Petkim işvereni, Ankara İş Mahkemesi'nde bu işletme için grev kararı aldırttı. Oysa, yasaya göre, Petkim'in de içinde bulunduğu kimya sektöründe grev yasağı yok!

En başta Netaş grevi olmak üzere bütün bunlar, burjuvazinin kendi iş yasalarını önce kendisinin çiğnediğini ve böylece bu yasaları değersiz birer kağıt parçası haline getirdiğini sergilemeye yardımcı oldu.

Netaş'ın çaktığı kıvılcım, bütün ülkeye yayılıyor. Sınıf bir büyük grevle gücünü gösterdi. Şimdi Derby greviyle, yeni büyük grevlerle savaş alanını yüzbinlerle doldurmaya yöneliyor.

Salih Can

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

Resmi TKP'nin bugün "yolunu aydınlatan" Ulusal Demokrasi (milli cephe) stratejisi, devrimsiz devrim, süreç içinde devrim, ya da en doğrusu, süreç içinde reform stratejisidir. Reformlar yoluyla ileri gitme stratejisidir.

Ulusal demokrasiye süreç içinde varılacak, ardından süreç içinde ileri demokratik devrime varılacak, yine süreç içinde sosyalist devrime varılacaktır. Tabii bunlardan önce süreç içinde 1988 seçimlerine varılacaktır. Gerçekten, fena halde kesintisiz bir "devrimle" karşı karşıyayız.

İstanbul'da işçilerin bu strateji için söyledikleri birşey var, ki işçinin kafası yanlış görüşlerle saptırılmadığı zaman ne kadar keskin bir bakışa sahip olduğunu da gösteriyor. Şöyle diyorlar: Merdivende bir basamak çıkacağım, bir basamak daha, bir basamak daha, ... peki kardeşim ama bu merdiveni nereye dayayacağım? Resmi strateji böyle güzel zor anlatılır. Resmi strateji nereye dayandığını söylüyor tabii, ama işçi tam da onu kabul etmiyor.

Ulusal demokrasi, kapitalizmin sınırları içinde anti-emperyalist, ulusal bir burjuva demokrasisi olacaktır. Fakat küçümsemeyin, Avrupa'daki demokrasiden daha ileri bir demokrasi olacaktır. Bakın Kutlu bunu nasıl anlatıyor:

"Tartışmalar sırasında kimi zaman şunu soruyorlar: TKP'nin öne sürdüğü demokrasi, burjuva demokrasisi midir? Sorunun yanıtı, 'burjuva demokrasisi' kavramından somut olarak ne anlaşıldığına bağlıdır. Eğer Batı Avrupa tipi bir demokrasi kastediliyorsa, burada bu tip demokrasinin kapitalizmin belirli bir tarihsel gelişmesinin sonucu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ülkemizde bu tür bir gelişmenin olması olanaklı değildir. Kuşkusuz bu tür bir demokrasi bile, Türkiye işçi sınıfının mücadele olanaklarını bugünkü duruma ya da diktatörlük öncesi döneme oranla arttıracaktır. Öte yandan bu Batı demokrasisi hiç de övüldüğü gibi, gösterilmek istendiği gibi değildir.

"TKP'nin ileri sürdüğü ulusal demokrasi, tipik bir burjuva demokrasisi değildir. Öte yandan, bugünkü aşamada ileri sürdüğümüz istemlerin sosyalist karakterde olmadığı açıktır. Çünkü ulusal demokrasiye katılacak güçlerin hepsi sosyalizme yönelmeye hazır değildir. Bu bakımdan, önerdiğimiz toplumsal-politik düzen özünde 'burjuva demokratik' karakterde olmakla birlikte, bu tipik burjuva demokrasisini aşma anlamına geliyor." (Yeni Çağ, "Marksizm ve Yaratıcı Arayış", Eylül 1986)

Görüldüğü gibi ulusal demokrasi, dünyada burjuva de-

Resmi TKP'nin süreç içinde r form strat jisi

mokrasileri içinde görülmedik kadar ileri ve güzel bir burjuva demokrasisi olacaktır. Hedef hiç de küçük değildir!

Dünyadaki bu en mükemmel burjuva demokrasisinin kurulma süreci, burjuvaziyle işbirliği içinde başlayacak, kapitalizmin sınırları içinde devletin demokratikleştirilmesi ile ulusal demokrasiye varılacak(!), bunun ardından süreç daha da derinleşerek sonraki aşamalara varılacaktır.

Kurulan model kısaca budur ve Marksizm-Leninizm de, yavaş yavaş da terstir.

Kautsky'nin devrim anlayışının kötü bir kopyası

Ulusal demokrasi stratejisi için bugün öne sürdükleri gerekçeler yenidir. Bir ara faşizmi gerçekçe gösteriyorlardı, şimdi ekonomi çok yapıldı, aşamalar atlanamaz diyorlar. Gerekçeleri yeni, önerilen strateji ise epey eskidir, Kautsky'nin "devrim" stratejisidir.

Kautsky bu anlayışı, 1910-11'de R. Lüksemburg'la yapmak zorunda kaldığı, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin stratejisi üzerine tartışmada öne sürüyor. Almanya'da o günlerin siyasal ortamı, yoğun bir genel grev tartışması doğuruyor. Konu, Prusya'da seçim sistemini ilgilendiren anayasa tartışmasıdır. Parti ve sendika liderliği, işçi sınıfının hızla yükselen ekonomik (çeşitli endüstri dallarındaki grev dalgası) ve siyasal (seçim reformu) savaşımını dizginlemeye çalışıyor. Bu nedenle parti, Lüksemburg'un yazılarını yayınlamıyor. Bunun üzerine bu yazıları iki yerel parti organı yayınlıyor ve tartışma başlıyor. Tartışmanın sonunda, Alman

partisi içinde "radikal" çoğunluğun yönetimi dönemi son buluyor. Magdeburg parti kongresinde artık ortacılar reformistlerle tarihsel güç birliğine başlıyorlar.

Söz konusu büyük tartışma içinde, Alman işçi sınıfı ne yapmalıdır, parti ne yapmalıdır konusunda Kautsky şöyle diyor: İşçi sınıfının önünde iki strateji vardır. Biri saldırı, ötekisi yıpratma stratejisidir. Saldırı stratejisi proletaryanın burjuvaziye karşı doğrudan, topyekun, bağlaşıklarıyla birlikte saldırıya geçmesidir. Yıpratma stratejisi ise (Kautsky'nin ısrarla önerdiği stratejidir), işçi hareketinin düşmanın kalesini (devleti) doğrudan ve topyekun bir saldırı ile almak yerine, düşmanı bölüp parçalayarak, adım adım yıpratarak ve zaman içinde mevziler düşürerek teslim almasıdır. Doğrudan saldırı, o güne dek işçi sınıfının sağladığı kazanımları tehlikeye atar, kumar olur.

O gün Kautsky'nin konu ettiği kazanımlar, işçi sınıfının Almanya'da edindiği haklardır. Bugün Türkiye'de ve her yerde menşeviklerin tehlikeye atılmasına çalıştıkları kazanım ise Sovyetler Birliği'dir. Sovyetler Birliği'ni tehlikeye atmak, bir dünya savaşı tehlikesi yaratmamak. Ulusal demokrasi stratejisinin bilinç altına kazılı "büyük" amaç budur.

Bu anlayış, bu amaç, 27. Kongre kararlarıyla tutarlıdır. Sovyetler Birliği'nin silahlı eylemlere karşı yeni tutumuyla uyumludur.

Menşevikler yazılarında sık sık "tarihten öğrenmek" diyorlar ama kendileri öğrenmeye hiç yanaşmıyorlar. Kafalarında yarattıkları böyle bir açmazla yola çıkıp, büyük bir hilekarlıkla iki düşman sınıfın çıkarlarını birleştirmeye kalkıyorlar ve bundan

sonuç bekliyorlar. "Yıpratma stratejisi" 1910'dan bu yana sonuç vermemiş, bugün mü verecektir?

"Yıpratma stratejisi" sonucunda Almanya'da işçi sınıfı kapitalist kaleyi çökertemedi, tam tersine 1914 ihanetiyle işçi hareketi çöktü. Ardından 1918, 1923 devrimleri yenildi. 1933'de faşizm iktidara bu anlayış nedeniyle gelebildi. İspanya iç savaşında olanlar bu anlayış sonucundadır. Fransa'da ortak cephe iktidarları, Blum hükümeti sırasında yapılanlar, daha yakına gelirse bugün Avrupa'da işçi hareketinin durumu, Avrupa komünist partilerinin vardığı yer, Arap Baas deneyi, Mısır, Cezayir, Suriye, Küba ve Nikaragua'da olanlar! Bunların hepsi, Kautsky'ci anlayışın tarih tarafından reddidir. Resmilerimiz hâlâ bu anlayışı uygulamaya çalışıyorlar. Şu tarihten bir öğrenseler!

Kautsky'ci resmi anlayışın temel zafı nedir?

Kautsky'den bugüne gelen anlayışın, revizyonizmin temel zafı, kapitalist toplumda burjuva egemenlik ilişkilerinin yapısal (organik) karakterini anlayamamaktır. Kapitalist toplumda burjuvazinin egemenliği, o toplumun ayrılmaz bir yönü olduğu için, burjuvazinin iktidarı adım adım, süreç içinde kaldırılamaz. Karşımızda duran bilgiç tavırlı revizyonist anlayış, kapitalizmde ekonomik ve toplumsal işleyiş anlayamamış, basit ve mekanik bir anlayıştır.

Burjuvazinin hükmetme olgusu, hatta sermayenin (dolayısıyla kapitalizmin) bugünkü var oluş biçimi olan tekeller, resmi anlayışa göre toplumsal örgütün dışındadır. Ur gibi. Masanın üzerindeki küllük gibi. Bünyenin içinde organik biçimde var olmadığı için kolayca kaldırıp atılabilir. Fakat masanın ayaklarını koparırsan, masa olmaktan çıkar. Tekelci burjuvazinin egemenliği, masanın bacağı değil, küllük gibidir. Dolayısıyla, toplumsal yapının büyük çoğunluğu, hatta kendisi olan işçi ve emekçiler, o yapı içinde adım adım birleşebilirler ve yine adım adım uru soyutlayıp bünyenin dışına atabilirler.

Bu anlayışı bir yerden hatırlamıyor muyuz? İ. Bilen de bir ara Türkiye'ye hükmeden 13 aile diyordu. Bunları kaldırıp atsan, Türkiye'de sorun kalmayacaktı. Aynı anlayıştır. Finans-oligarşisi Türkiye kapitalizminin üzerinde bir kasket, kaldırıp atıyorsun, herşey geride kalıyor.

Ne yazık ki işler böyle değil! Kapitalist toplumda işçi ve emek-

çi yaşayabilmek, gece yatıp sabah işe gidebilmek için maddi olarak kapitalist sınıfa bağımlıdır. Herşeyi, ücreti, çalışma koşulları, vb. sermayenin yenden üretiminin istekleri ve sonuçları tarafından belirlenir. Burjuvazinin ekonomik, siyasal ve ideolojik egemenliği, toplumsal yaşama ekli bir ur değil, toplumsal yapının her köşesine yayılmış, ona anlamını ve amacını veren, onu kapitalist toplum yapan ilişkilerdir. Dolayısıyla bu ekonomik, siyasal ve ideolojik egemenlik, işçi sınıfına dışarıdan "dayatılmış" değildir. İşçi sınıfının ekonomik, siyasal, ideolojik yaşantısının dışında değildir.

Böyle olduğu için, kapitalistlerin erki, egemenliği adım adım kuşatmayla, adım adım yıpratmayla, adım adım kaldırılamaz. Kimse kan içici değil, hele işçi sınıfı hiç değil. Olabilse, reformlar yoluyla adım adım yapılabilse, kimse devrim yapmak istemez. Devrim diye bir fetiş yoktur. Tekellerin egemenliği adım adım süreç içinde kaldırılamaz. Ancak yıkılır. Bunun da yolu devrimdir. Aşamalı devrim teorileri bunun için oportünizmdir.

Burjuvazinin hükmetme ilişkisi sistemin organik parçası olduğu için, kapitalist toplumda işçi sınıfının ve emekçilerin tekeli kapitalizme karşı birliği de, hatta işçi sınıfının birliği de adım adım gerçekleştirilemez. Çeşitli koşulların biraraya gelmesiyle birlik sağlandığı anda da uzunca bir süre korunamaz. Tüm işçi sınıfı tarihi bunu anlatmıyorsa, neyi anlatıyor? Kapitalist ekonominin işleyişleri, uzunca bir süre için ne işçi sınıfının birliğinin sağlanıp korunabilmesine, ne de işçi sınıfının herhangi bir kuşatma yapabilmesine izin vermez.

Yine aynı nedenle, burjuva erkinin yıkılmasının koşulları da toplumda uzun süre yaşamaz. Devrimci durum, bildiğimiz gibi, bu erkin yıkılma olasılığının doğduğu dönemdir. Yıkılma koşullarının doğduğu durum ise, "ülke çapında kriz" dönemidir, kısa bir andır.

Özetle, burjuvazinin hükmetme ilişkisi, kapitalist toplumun organik bir ilişkisi olduğu için, adım adım bu hükümlerle yıkılamaz. Adım adım işçi sınıfının birliği sağlanamaz, sağlandığı noktada da uzun süre korunamaz. Hatta kapitalizmin yıkılmasının koşulları doğduğunda da bu durum uzun sürmez.

Dolayısıyla, resmi TKP'nin ulusal demokrasi, ("süreç içinde dönüşümler") stratejisi, ya işçi sınıfını burjuvaziye satmak için bilerek öne sürülmüş bir aldatmacadır. Adım adım kuşatma bile yapmayacaklardır. (Kişisel kanım bu yöndedir, adım adım

Moskova'da bir barış forumu yapıldı. Forum'da yaptığı konuşmada Gorbaçov savaşın klasik tanımını reddetti.

SAVAŞ SİYASETİN BAŞKA ARAÇLARLA DEVAMI DEĞİLSE NEDİR?

Ayla Antepli

14-16 Şubat'ta Moskova'da, "Nükleer silahlardan arınmış bir dünya için, insanlığın yaşaması için" sloganı altında oldukça geniş yankıları olan bir barış forumu toplandı.

Forumun 80 ülkeden 850 delege katıldı. Delegelerden çoğu batının ünlü kişileri: Film yıldızları (George Black, Claudia Cardinale, Paul Newman, vb.), yazarlar (Graham Greene, Norman Mailer, Gore Vidal, vb.), ekonomist John Kenneth Galbraith, John Lennon'un eşi Yoko Ono, Kanada eski başbakanı Pierre Trudeau, vb.

Forumun asıl dikkat çekici yanı Gorbaçov yoldaşın yaptığı konuşmaydı. Konuşma, barış, uluslararası güvenlik ve silahsızlanma üzerine Gorbaçov'un Şubat 1986'da SBKP 27. Kongresi'ne sunduğu rapordaki görüşlerin bir devamı, onların daha da geliştirilmişiydi. Daha önce üzerinde durduğumuz bu görüşlere Gorbaçov yoldaş aşağıdaki ekledi:

"Sorunları olduğu gibi görmeden önce onların üzerinde çok durduk, kendimize zor ve iddialı sorular sorduk ve bugünün karmaşık dünyasında uluslararası sorunları çözebilmek için yeni yaklaşım ve yöntemler gerektiğine ikna olduk.

"Bir zamanlar verili gibi görünen birşeyi yeniden gözden geçirmemize neden olan sonuçlara ulaştık. Hiroşima ve Nagazaki'den sonra savaş, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olmaktan çıktı... Nükleer güçler, nükleer gölgeden dışarı adım atıp, bu silahlardan arınmış bir dünyaya girmeli ve siyasetin, genel insani ahlak normlarından yabancılığınasına son vermeli." (Guardian, 18 Şubat 1987. Konuşmanın tam metni henüz elimizde değil) (abç)

"Savaş artık siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi değildir" fikri Sovyet ve dünya komünist basınına gireli birkaç yıl oluyor. Aynı fikir batıda uzun bir zamandan beri, çeşitli liberal ve sosyal demokrat yazarlarca da savunuluyor. Ancak bu fikir ilk kez en üst düzeydeki Sovyet yetkilisince, yani SBKP Genel Sekreteri'nin ağzından halka açıklanıyor.

Daha önce konuya ilişkin getirdiğimiz tartışma noktalarını burada yinelemeyeceğiz (Bakınız İşçinin Sesi s.264, Çek-Al). Yalnızca aşağıdaki noktaları eklemek istiyoruz.

Savaşın, siyasetin başka araçlarla devamı olduğuna ilişkin bilimsel tanım üç ögeyi içeriyor:

"1. En basit anlatımıyla savaş, bir şiddet eylemi, bir güç denemesidir.

"2. Açık ki bu şiddet, bir tarafın öteki tarafı kendi iradesine bağımlı kılma amacına ulaşmak için kullanılan bir araçtır. Devletin kullandığı, devletlerarası ilişkilerde kullanılan bir araç olduğu için de savaş, siyasetin bir eylemidir, siyasetin bir aracıdır.

"3. Savaş siyasal bir organın (devlet) siyasal amaçlar için kullandığı bir araç olduğundan, 'siyasetin başka araçlarla devamıdır' (İşçinin

Sesi, sayı 264, Çek-Al)

Savaşın artık siyasetin başka araçlarla devamı olmadığını, savunular, Gorbaçov yoldaş da dahil, savaşın artık bir şiddet eylemi olmadığını, veya bu aracın artık devletlerce kullanılmama götürür. Dolayısıyla, nükleer savaş, savaşın ana amacını yerine getiremediğinden, "savaş, artık siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi değildir". "Yeni" öne sürülen tanımın Kongre raporundan farkı, yalnızca nükleer savaşları değil, tüm savaşları kapsıyor olmasıdır.

SBKP Genel Sekreteri M. Gorbaçov

diğini mi söylemek istiyorlar? Böylesi açıklamalar saçma olurdu.

Hayır, onların söyledikleri şey aslında şudur: (Nükleer çağda — İ.S.) "bir silahlanma yarışını ya da hatta bir nükleer savaş kazanmak artık olanaklı değildir. ... Dolayısıyla, yalnızca nükleer savaşın kendisi değil, onun için yapılan hazırlıklar da, başka bir deyişle, silahlanma yarış, askeri üstünlük sağlama özlemi de, nesnel konuşacaksa, kimseye siyasal kazanç getirmez." (Gorbaçov, 27. Kongre Raporu, s.83) (abç)

Burada söylenenin mantığı şöyle: Bir devletin başka devlete ya da devletlere uyguladığı bu şiddet biçimi öyle yıkıcıdır ki, "rakibimizi bizim irademizi kabul etmeye zorlayamaz". O, yalnızca rakibimizi değil, bizi de, hatta belki bütün dünyayı yıki-

ların kullanılması bu siyasetin devamıdır. Başka nasıl olabilir ki? Öldürücü olup olmaması bunu değiştirmiyor. Bu, emperyalizmin saldırgan, gerici, yıkıcı karakterinin ve de en önemlisi, eskimişliğinin olası en aşırı örneği değil midir?

Bu görüşün savunucuları bazı soruları cevaplandırmak durumundadırlar:

1. Eğer savaş artık siyasetin başka araçlarla devamı değilse, nedir? Buna cevap bulmak, eski tanımı terkedendenin görevidir.

2. Bir nükleer savaşta dünyanın bir yıkıma gideceği doğru bile olsa — ki bu konu tartışmalıdır. Açık ki bu, herşeyden önce kullanılan nükleer silah miktarına ve nereye kullanıldığına bağlıdır — bu, herşeyden önce, kullanılan araçların amaçla tüm ilişkisini kaybetmesi ve oransız büyümesi sorunu değil midir? Savaşın söz konusu klasik tanımını yapan Clausewitz; bu olasılığı fark ediyor ancak bununla tanım arasında bir çelişki görmüyor:

"Bir savaş sürecinde, siyasal istemlere ilginin kaybolması, araçların amaçla her türlü ilişkiyi koparması ve çoğu zaman aşırı bir çaba durumunda bu amacın parçalanması olasılığı vardır." (Clausewitz, Savaş Üstüne, Penguin Yayınları, İng. basım, 1968, s.314)

3. Militarizme, onu uygulayan toplumlardan her zaman öldürücü gözle bakılmıştır. Nükleer silah ve nükleer silahlanma yarış, aşırı, hem de en aşırılarından, militarizmin öldürücü karakterinin örneği değil midir? Emperyalizm, 40 yıldır, nükleer silahları depolayan ve geliştiren bir militarist siyaset izliyor. Bu onun siyaseti. O silah-

4. Savaşın, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olmadığı fikri, gerçeği başaşağı çeviriyor. Oysa, emperyalizmin ve kapitalizmin tarihsel rolünü yitirdiğine en iyi örnek, çıkarlarını korumak, üstünlük sağlamak için kullandığı militarist araçların nükleer silahlanma yarış ve nükleer savaş tehdidi olması, yani tüm dünyayı yok etme tehdidi olmasıdır.

Emperyalizm saldırgan. Aynı zamanda tarihsel olarak eskimiş, iflas etmiş, gerici, yıkıcı ve ahlak dışıdır. İzlediği siyaset de aynıdır. Bu siyasetin başka araçlarla, yani savaşla devamının da aynı özellikleri taşıması, hem mantıklı, hem kaçınılmaz değil midir? Eskimiş bir sistemin ölümcül bir savaş yöntemi üretmesinin garip olan ne yanı var?

Tüm bunlar gözden "kaçmayacak" kadar açıktır. Nükleer savaş da dahil, savaşın, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olduğu fikrini yadsımak, emperyalizmin doğasıyla yarattığı savaş araçları arasındaki bağı yadsımaktır. Bu bağ yadsınıyor çünkü, yadsınmayıp kabul edilirse, bu, nükleer savaş tehlikesinin ancak emperyalizmin yok edilmesiyle ortadan kalkacağına da kabulü anlamına gelir. Savaşın, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi olarak tanımlanması devrimci sonuçlara götürür. Bu tanımın yadsınması, devrimi yadsımamanın bir başka yoludur.

YAŞAYAN SOSYALİZM

Yaşayan Sosyalizm'de Yürükoğlu yoldaşımız "kısa bir zaman içinde demokratikleşme Sovyetler Birliği'nin ana sorunu olacaktır" diyordu. (agy, s.150) 25. ve 26. Kongreleri ise şöyle karşılaştırıyordu:

"Sovyetler Birliği'nin geleceğini temsil eden bu konuda hiçbir açılım getirmeyen 26. Kongre bu yönüyle tutucu ve tıkanıktır. Konulara genel yaklaşımıyla da (özellikle uluslararası konular, barış ve sosyalist ekonomi konularında) 25. Kongre'den daha sağdadır." (agy, s.151)

Gerçekten de demokratikleşme Sovyetler Birliği'nin ana sorunu oldu. Onsuz yerinden kıpırdamaz durumdadır. Ancak bu arada, yoldaşımızın Kongrelere ilişkin olarak işaret ettiği eğilim de, ne yazık ki aynen işaret ettiği yönde yol aldı. 27. Kongre 26. Kongre'den fersah fersah daha sağdadır. O zaman Sovyetler'deki demokratikleşme ne yöne gidiyor, bunu hep birlikte yaşayıp göreceğiz.

Yaşayıp göreceğimizi daha iyi anlamak için Yaşayan Sosyalizm'i okuyun!

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

İşçinin onuru
sermayeyi
yenecektir!

Türk-İş'te birleş!

1 Mayıs'ta devleş!

Yıl:13, Sayı:323, 25 Şubat 1987

*Burjuvazinin "sosyal devleti"
iflasa gidiyor. Olumsuz çözümün olumsuzluğu açığa çıkıyor.
İşçi sınıfı, sınıfları, sınıf egemenliğini,
sömürüyü, devleti, sınırları kaldırmaya yönelecek gerçek,
olumlu sosyal devleti kurmalıdır!*

SOSYAL DEVLET VE SOSYAL DEVLET

Candan Selek

Türkiye'de "sosyal devlet" terimi, uzun bir süredir çeşitli yasalarda, yazılarda vb. kullanıldı. Ancak son yıllarda bu terim daha farklı biçimlerde, daha farklı kesimlerde ve çok daha sık kullanılır oldu. Sınıf ve demokrasi savaşımının yükselişiyle bağlı olarak, "sosyal devlet", bir yandan bazı sendikacıların öne sürdükleri istemler, öte yandan çeşitli burjuva kesimlerin düzey düzey vaatleri arasında sık sık yer alıyor.

Biz bu yazıda, Türkiye'deki somut duruma girmeden, "sosyal devlet" in tarihsel gelişim içinde çıkışını ve ne anlama geldiğini sergilemeye çalışacağız.

Konuyu üç ülkeyi örnek alarak açıklayacağız. Genel olarak kapitalist gelişmede olduğu gibi, "sosyal devlet" te de klasik örnek oluşturan İngiltere'yi en geniş ele alacağız. Almanya, "sosyal devlet" denen uygulamalara ilk başlamış olmakla birlikte klasik örnek oluşturuyor. Almanya örneğini daha kısa ele alacağız. Fransa'ya ise, esas olarak Marks ve Engels'in "sosyal devlet" konusundaki güzel değerlendirmelerini aktarmak için değineceğiz. Bu nedenle de önce Fransa ile başlayacağız.

Fransa:

Gerçek sosyal devlet Paris Komünüdür

Geçen yüzyıl boyunca "sosyal devlet" Fransa'da şiddetli sınıf savaşlarının, devrimlerin önde gelen konularından biriydi.

Fransa'da 1789 burjuva devrimiyle burjuvazi iktidara geldi. Ancak, o zamanlar ilerici olan burjuvazinin gericilikle kavgası 1789'da bitmedi, 19. yüzyıl-da sürdü. İşçi sınıfı bu kavgaya da katıldı. Önceleri zayıftı, bağımsız varlık gösteremiyordu. O devrimci savaşı veriyordu, sonuçlarını burjuvazi topluyordu. Giderrek durum değişti.

Geçen yüzyıl boyunca Fransa'da, özellikle de kapitalist gelişmenin yoğunlaştığı Paris'te, çok sayıda ayaklanma, devrim oldu. Bu süreç içinde işçi sınıfı bağımsız sınıf bayrağını giderek yükseltmeye başladı. O bağımsız sınıf

bayrağını yükselttikçe burjuvazi gericileşti. Yüzyılın sonunda artık burjuvazi gericilikle çoktan uzlaşmış, işçi sınıfı ise Paris Komünü'yle bağımsız devrimci kimliğini ele güne kanıtlamıştı.

Sürece şöyle bir göz atalım. 1814'te başa gelen gerici Bourbon hanedanı 1830 Temmuz devrimiyle yıkıldı. Çarpışan, ölümler veren işçilerdi ama başa gelen burjuvazinin bir kesimiydi. 1830'da burjuva monarşi kuruldu. 1932'de ve 1839'da Paris'te, 1834'te Lyon'da bu kez cumhuriyet istemiyle ayaklanmalar oldu. Bunlar bastırıldı. 1848'e doğru isyan ruhu yine olgunlaşıyordu. Şubat 1848'de devrim patladı ve cumhuriyet ilan edildi.

"Nasıl ki işçiler Temmuz günlerinde burjuva monarşi için savaşmış ve onu kazanmışlardı, Şubat günlerinde de burjuva cumhuriyet için savaştilar ve onu kazandılar. Nasıl ki Temmuz monarşisi kendini cumhuriyetçi kurumlarla çevrili bir monarşi olarak ilan etmek zorunda kaldıysa, Şubat cumhuriyeti de kendini sosyal kurumlarla çevrili bir cumhuriyet olarak ilan etmek zorunda bırakıldı. Paris proletaryası bu ödünü de dayattı." (K. Marks, "Fransa'da Sınıf Savaş-

ları", Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, üç ciltlik, İng. basım, c.1, s.212)

Sosyal kurumlar. İşte Paris proletaryasının dayattığı buydu. İşçiler geçici hükümete, herkese iş bulmayı, herkesin geçimini çalışarak sağlamasını vb. garantiye almayı içeren bir kararname kabul ettirdiler. Hükümet bu sözünü unuttunca, 20 bin işçi hükümetin çalıştığı binaya yürüdü ve "Emeği örgütleyin! Ayrı bir Çalışma Bakanlığı kurun!" diye bağırdı. Bunun üzerine hükümet hemen bir komisyon kurdu. Komisyona bütçe ayırmadı, yetki vermedi. Sosyalistlerin de olduğu komisyon Lüksemburg sarayında bir odada çalışmaya başladı.

"...Paris proletaryasının istemleri, burjuva cumhuriyetinin ötesine geçtiği ölçüde, Lüksemburg sarayındaki gösterişten başka bir varlık kazanamadı.

"İşçiler burjuvaziyle ortak olarak Şubat Devrimi'ni yapmışlardı ve burjuvazinin yanısıra kendi çıkarlarının öne sürülmesini garanti etmeye çalışıyorlardı... Emeği örgütleyin! Ama emeğin varolan burjuva örgütlenmesi ücretli emektir. Onsuz sermaye, burjuvazi, burjuva toplumu olamaz. Ayrı bir

Çalışma Bakanlığı! Ama Maliye, Ticaret, Bayındırlık bakanlıkları — bunlar burjuva emek bakanlıkları değil mi? ... İşçiler sandılar ki kendilerini burjuvaziyle yanyana kurtarabilirlerdi...

"...Fransız işçi sınıfı... daha hâlâ kendi devrimini yapabilir durumda değildi..." (K. Marks, *agy*, s.213)

1848 devrimindeki bu durumu daha sonra Engels de şöyle anlatıyordu:

"Fransa'nın 1789'dan bu yana olan ekonomik ve siyasal gelişmesi sayesinde, Paris son 50 yıldır öyle bir konuma oturdu ki, orada hiçbir devrim proleter karakter almadan, yani zaferi kendi kanyla satın almış olan proletarya zaferden sonra kendi öz istemlerini ileri sürmeden, patlak veremedi. Bu istemler, o somut dönemde Paris işçilerinin ulaştığı gelişmiş düzeyine paralel olarak az ya da çok bulanık, hatta karmakarışık, ama hepsi son çözümlemede kapitalistlerle işçiler arasındaki sınıf uzlaşmazlığının kaldırılmasına varıyordu. ...

"... 1848'de ... devrimci işçiler... 1830'dan beri burjuvazinin, hatta cumhuriyetçilerin sandığından çok daha fazla siyasal bağımsızlık kazanmışlardı. Hükümetle muhalefet arasındaki kriz anında işçiler sokak savaşına başladılar, (1830'dan beri başta olan — I.S.) Louis Philippe ... toz oldu ve onun yerine cumhuriyet geldi, hem de muzaffer işçilerin kendilerinin 'sosyal' cumhuriyet adını taktıkları bir cumhuriyet. Gelgelelim hiç kimse bu sosyal cumhuriyetin ne demek olduğu konusunda net değildi, hatta işçilerin kendileri bile. Ama şimdi silahlıydılar ve devlette iktidardaydılar. Dolayısıyla denetimi elde tutan burjuva cumhuriyetçiler ayaklarının altında sağlam tabana benzer birşey hissettikleri anda en başta işçileri silahsızlandırmayı amaçlıyorlardı. Bu amaç, onları Haziran 1848 ayaklanmasına ... iterek gerçekleştirildi. Hükümet, çok daha üstün bir gücü hazırlamıştı. Beş gün kahramanca savaşımdan sonra işçiler yenildiler. Ve ardından kan banyosu geldi... Proletarya burjuvaziye karşı ayrı bir sınıf olarak, kendi öz çıkarları ve istemleriyle konum almaya kalkıştığı anda, intikam için nasıl insanlık dışı zulüme yöneleceğini burjuvazi ilk kez gösterdi. Yine de 1848, burjuvazinin 1871'deki telaşı yanında çocuk oyuncağı kalırdı." (F. Engels, "Fransa'da İç Savaş'a Önsöz", Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, üç

ciltlik, İng. basım, c.2, s.179-180)

1871'de Paris Komünü'yle olanı ise Marks şöyle anlatıyordu:

"...Paris proletaryasının Şubat devrimini (1848 — İ.S.) başlattığı 'sosyal cumhuriyet' haykırışı, sınıf egemenliğinin yalnızca monarşik biçimini değil, sınıf egemenliğinin kendisini geride bırakan bir Cumhuriyet'in yanında artık bulanık bir özlemi dile getiriyordu. Komün o cumhuriyetin *olumlu* biçimiydi." (K. Marks, "Fransa'da İç Savaş", *agy*, s.219-220) (abç)

"Sosyal cumhuriyet" isteminin olumlu biçimi, sınıf egemenliğini tümüyle kaldırmaya yönelik Paris Komünü'ydü. Paris Komünü yenildi. Ama o şanlı işçi sınıfı bağımsız varlığını kanıtlamış olarak orada durduğu sürece, burjuvazi, sınıf egemenliğini sürdürürebilmek için işçi sınıfının bu "sosyal cumhuriyet" istemini dikkate almak zorundaydı. Bu nedenle, burjuva cumhuriyet çerçevesinde, sömürüyü, sınıf çelişkilerini hiç de ortadan kaldırmadan, bazı burjuva sosyal kurumlarla, işleyişlerle sosyal görünümü bir cumhuriyet yarattı. Yani bu alanda sınıf çelişkilerine tersinden, olumsuzundan bir çözüm getirmeye yöneldi.

Buraya dek anlatılanları özetleyecek olursak:

1. Geçen yüzyılda Fransız proletaryası burjuva devrimlerine aktif katılıyor, bu süreç içinde de olgunlaşıyordu. 1830 devriminde burjuva monarşiye razı oldu. 1830 devriminin ardından burjuva cumhuriyetçileriyle birlikte yalnızca cumhuriyet istedi. 1848 devriminde ise artık tüm burjuvalardan farklı olarak "sosyal cumhuriyet" istiyordu.

2. Bu "sosyal cumhuriyet" istemi pratikte, işsizliği, yoksulluğu, açlığı, sefaleti önleyecek sosyal kurumları olan bir cumhuriyet olarak, ne idüğü belirsiz, bulanık bir biçimde öne sürülüyordu. Ama bu bulanıklığın ardında, işçi sınıfının bu isteminin bilinç altında yatan, sınıf uzlaşmazlıklarının, sınıf egemenliğinin ve onların neden olduğu işsizlik, açlık gibi kötülüklerin kalkmasıydı.

3. O zamanlar işçi sınıfı henüz bağımsızlığını tam kazanmamıştı, kavga içinde giderek olgunlaşıyordu. Bu nedenle hem istemi bulanık bir biçimde öne sürdü, hem de burjuva çıkarların yanısıra, onlarla birlikte bu istem de gerçekleşebilir sandı. Burjuvazi göstermelik birşeyler yapıyor göründü ama asıl yaptığı işçilere saldırıp, kan döküp onları silahsızlandırmak oldu. Böylece işçi sınıfı anladı ki sosyal cumhuriyet, kendi istediği içeriğiyle burjuva cumhuriyet çerçevesinde elde edilemezdi.

4. Bütün bu deneylerle olgunlaşan, artık bağımsız bir sınıf düzeyine ulaşan işçi sınıfı 1871'de Paris Komünü'yle kendi sosyal cumhuriyet istemine kendisi olumsuzundan yanıt getirdi. Sömürüye, burjuva sınıf egemenliğine, burjuvazinin baskı aygıtı olan burjuva devlete karşı, devrimi gerçekleştirerek her türlü sınıf egemenliğini kaldırmaya yönelik yepyeni bir devlet kurdu. İşte sosyal cumhuriyet buydu.

5. Paris Komünü yenildi. Ama yalnızca Fransa'da değil tüm Avrupa'da burjuvazinin üzerine korku çöktü. İşçi sınıfının sosyal cumhuriyet istemini dikkate almazsa, burjuvazi düzenini sürdürmeyecekti. Bu nedenle, bugün adına "sosyal devlet" denen, sömürüyü, işçi sınıfına göstermelik bazı sosyal haklar tanıyarak gizleyen, işsizlik, sakatlık, hastalık, dulluk, yaşlılık sigortasını, düşük gelir yardımını, parasız eğitim, sağlık ve konut hizmetlerini vb. içeren bir dizi uygulama getirildi.

6. Paris Komünü, sosyal cumhuriyetin, sosyal çelişkilerin çözümüne dayanan, olumlu biçimiydi. Burjuvazinin sosyal devleti ise çelişkilerin bulandırılmasına, gizlenmesine, yatıştırılmasına dayanan olumsuz, negatif biçimdir.

Fransa örneğinden bunları öğreniyoruz. İşin başka yanlarını öğrenmek üzere şimdi de kısaca Almanya'ya bakalım.

Almanya:

Burjuva "sosyal devlet" tek başına sınıf çelişkilerini yatıştırmaya yetmiyordu

Almanya'daki kapitalist gelişmeyi *Konut Sorunu* kitabına 1887'de yazdığı Önsöz'de Engels şöyle anlatıyor:

"Almanya dünya pazarında geç belirdi. Bizim büyük ölçekli endüstrimiz kırklardan başlar. İlk ivmesini 1848 Devrimi'nden aldı ve tam olarak, ancak, 1866 ve 1870 devrimleri, yolundan hiç olmazsa en kötü engelleri temizledikten sonra gelişebildi. Ama dünya pazarını büyük ölçüde dolu... Bizim büyük ölçekli endüstrimiz hemen hemen tamamen iç pazara çalışır ... ve toplu ihracatımız çok sayıda küçük eşyalardan oluşur. Büyük ölçekli endüstri, en fazla, bunların gerekli yarı mamul maddelerini sağlar. Küçük eşyaların kendisi ise ana olarak kırsal ev endüstrisi tarafından karşılanır.

"...Almanya'nın bir dizi küçük eşyada dünya pazarında rekabet etme kapasitesini besleyen bu temeldir. *Tüm kâr olağan ücretlerin düşürülmesiyle elde edilir ve tüm artık-değer alıcıya sunulabilir.*

"(...)

"Bu işin bir yanı, ama bir de öteki yanı var. Ev endüstrisi Alman ihracatının ve dolayısıyla tüm büyük ölçekli endüstrinin geniş tabanı oldu. ... Ev endüstrisinin yayılmasıyla köylü bölgeleri birer birer bu günkü endüstrileşme hareketinin içine çekiliyor. Kırsal alanların ev endüstrisiyle bu devrimleştirilmesidir ki Almanya'da endüstri devrimini, İngiltere'de ve Fransa'da olduğundan çok daha geniş alana yayıyor. ... Bu, İngiltere ve Fransa'nın tersine, neden Almanya'da devrimci işçi sınıfı hareketinin yalnızca şehir merkezlerinde kısıtlı kalmayıp ülkenin daha büyük kısmına yayıldığını açıklar." (F. Engels, "Konut Sorununa Önsöz", Marks-Engels *Seçme Yapıtlar*, üç ciltlik, İng. basım, c.2, s.301-303)

Engels'in bu dedikleri Almanya işçi hareketinin gelişimindeki bazı başka özgüllükleri de açıklar. Büyük ölçekli endüstrinin ancak 1840'larda gelişmeye başladığı bir ülkede, Fransız işçi hareketinin de etkisiyle, 1870'lerde büyük bir işçi hareketi oluştu ve hızlı büyümesini sürdürdü.

1862'den beri Almanya'nın yönetiminde önemli rol oynayan Bismark, 1871'de birliğe kavuşan Alman İmparatorluğu'nun Şansölyesi olarak başa geldi ve 1890'a kadar başta kaldı. Paris Komünü tüm Avrupa işçi hareketine güç katmış, burjuvaziye korku salmıştı. Alman işçi hareketi büyüyordu. Bu nedenle bir burjuva tarihinin bile dediği gibi "tüm yaşamı boyunca Bismark devrim heyülasının korkusuyla titredi." (William Carr, *Almanya Tarihi 1815-1845*, Edward Arnold yayınevi, İngilizce basım, Londra 1977, s.150)

Alman Sosyal Demokrat Partisi 1871'de 102 bin, 1874'te 352 bin, 1877'de ise 493 bin oy aldı. Korkan Bismark 1878'de Anti-Sosyalist yasayı getirdi ve partinin örgütlenme, yayın vb. çalışmalarını yasakladı. Ancak seçim çalışmalarını yasaklamama gibi bir jestte bulundu. Bu yasa geldikten sonraki ilk seçimlerde, 1881'de, partinin oyları 312 bine düştü.

Bu seçim sonucunun rahatlatıcı etkisiyle de olsa gerek, Bismark, işçi sınıfının Fransa'da 1848 devriminde istem olarak öne sürdüğü, 1871 Paris Komünü'yle ise olumlu biçimini somut sergilediği "sosyal cumhuriyet" konusunda birşeyler yaparsa işçi hareketinin bağımsız gelişimini engelleyeceğini düşündü.

Bunun üzerine 1883'de üç milyon işçi ve ailesi için sağlık bakımı sağlayan bir yasa, 1884'te sakatlık ve iş kazası sigortası getirildi. 1886'da 7 milyon tarım işçisi de kaza ve sağlık sigortası kapsamına alındı. 1889'da işçilere 70 yaşında emeklilik aylığı bağlandı.

Bu önlemler bu düzeyde Avrupa'da

ilkti. Ancak kısa erimde etkisi hiç de Bismark'ın planladığı gibi olmadı. Alman Sosyal Demokrat Partisi, 1881 seçimlerinde oy kaybına uğradıysa da, Bismark'ın bütün bu "sosyal devlet" gösterişine rağmen, 1884'te 550 bin, 1887'de 763 bin, 1890'da 1 milyon 427 bin oy aldı.

Böylece Bismark, yasaklarıyla sopa, "sosyal devlet" önlemleriyle havuç siyasetini birlikte uyguladığı halde kısa erimde işçi hareketinin gelişimini durduramadı. Ama bu arada Bismark bir yönde daha yoğun çaba harcadı: Emperyalistleşme.

Almanya zaten Fransa'nın Alsace-Lorraine bölgesini ilhak etmişti. 1881'de Bismark önce Avusturya-Macaristan ve Rusya ile bir üçlü ittifak imzaladı. Bir

Deneylerle olgunlaşan, artık bağımsız bir sınıf düzeyine ulaşan işçi sınıfı 1871'de Paris Komünü'yle kendi sosyal cumhuriyet istemine kendisi olumsuzundan yanıt getirdi. Sömürüye, burjuva egemenliğine, burjuvazinin baskı aygıtı olan burjuva devlete karşı, devrimi gerçekleştirerek her türlü sınıf egemenliğini kaldırmaya yönelik yepyeni bir devlet kurdu. İşte sosyal cumhuriyet buydu.

yandan Rusya'ya açık arka çıkarak, Rusya'nın Güney ve Uzak Asya'da Britanya'ya karşı işler yapmasını, öte yandan Rusya ve Avusturya'yı aynı ittifaka bağlayarak bu ikisinin Balkanlar'daki yayılma girişimlerini birbirine dengeletmeyi amaçladı.

Bu ittifakı yaptıktan sonra çeşitli manevralarla Bismark Britanya ile Fransa'nın Afrika'yı paylaşımından pay istemeye başladı. Nitekim 1884 ve 1885'te, Almanya, Güney Batı Afrika, Togoland, Kamerun, Almanya Doğu Afrika'sı ve bazı Pasifik adalarını sömürge olarak kabul etti.

Engels'in dediği gibi Almanya dünya pazarına geç çıkmıştı. Dünya pazarında güçlü bir rekabet ile karşı karşıya kalmıştı. Küçük ve yaygın ev endüstrisini dayanak yaparak hem büyük ölçekli endüstrisini, hem ihracatını hızla geliştirdi. 19. yüzyılın sonlarında bir yandan tekelleşme, kartelleşme hızla yol almış, öte yandan emperyalistleşme çabaları yoğunlaşmıştı.

Bismark 1890'da istifa etmek zorunda kaldı ve 1898'de öldü. Yaşamı devrim korkusuyla geçen bu devlet adamının ölümünün hemen ardından, 20. yüzyılın başında artık Almanya, İngiltere kadar olamasa da emperyalist bir güçtü. Hem de gücü oranında sömürgelere sahip olamamış, yeni bir paylaşım isteyen bir emperyalist güç!

Aradan 10 yıl kadar geçmişti ki, Almanya'nın bu yeniden paylaşım isteğiyle de bağlı olarak I. Dünya Savaşı patladı. II. Enternasyonal'in çöküşü de aynı sıraya rastladı. II. Enternasyonal'in

çöküşü, ağırlığıyla Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin çöküşü anlamına geliyordu.

Bismark'ın "sosyal devlet" uygulamalarıyla ASDP'nin 1914'teki çöküşü arasında bir bağ var mıydı? Bunun için bu partinin tarihine ilişkin birkaç olguyu daha hatırlatalım.

ASDP, Lasalleciliğin yanlış etkilerini vb. daha baştan içinde barındırdı. Bu bir yana, partinin tarihinde oportünizmle iki büyük kavga oldu. Birinde Marksizm kazandı, ötekinde oportünizm kazandı.

İlk büyük kavga, 19. ve 20. yüzyılların dönemecinde oldu. Bernstein, Almanya'daki "sosyal devlet" uygulamalarını göstererek, Marksizmi, devrim gerekliliğini vb. herşeyi açıktan açığa reddetti. Bu kavgada parti, büyük çoğunluğuyla Bernstein'a karşı, Marksizme sahip çıktı. Hem Lasalleci etkilerin, hem "sosyal devlet" uygulamalarının izleri kötü bir başarıyla sonuçlanan bu kavgada da vardı. Ama ne olursa olsun kavgayı Marksizm kazandı. İkinci kavgada ise, ilk kavgayı Marksizme kazandıranlarla birlikte parti çoğunluğa çöktü gitti.

I. Dünya Savaşı'nda Almanya yenik düşünce, Almanya'da işçi hareketi yeniden canlandı. 1918'de devrim oldu. Ama oportünizmin işçi hareketinde açtığı yara nedeniyle, öznel ögenin geride kalması yüzünden devrim yenildi. Yenilgi sürecinin sonunda, burjuva "sosyal devlet"inin en çarpığı, en olumsuz faşizm geldi. İşçileri faşist devletin korporatif, monolitik yapısı altında örgütledi. Bugün yaygın kullanılışıyla "sosyal devlet" ise Almanya'da ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra oluştu.

Bunları gördükten sonra, sorumuza dönüp yanıtlamaya çalışırsak şunları diyebiliriz:

1. Bismark'ın "sosyal devlet"i, işçi hareketinde belli bir kafa karışıklığı yaratmış, en azından Bernstein revizyonizmine bir kaynak oluşturmuştur. Ama koca partide Bernstein'ın uğradığı yenilgi de gösteriyor ki sonuç, "belli bir kafa karışıklığı"nın çok ötesine geçememiştir.

2. Bismark'ın "sosyal devlet"i sınıf çelişkilerini yatıştırmaya tek başına yetmemiştir. Onun beklentilerinin tam tersine, o yıllarda işçi hareketinin etkinliği daha da artmıştır.

3. Kapitalist gelişme sınıflar arasında derin bir uçurum açıyor. İşçi sınıfının "sosyal cumhuriyet" istemi bu uçurum temelinde oluşuyor. Yaygın emperyalist süper kârlarla beslenmeyen bir burjuva "sosyal devlet" uygulaması, sınıfın istemine tersinden bir çözüm olmaya yetmediği gibi, tam tersine istemi daha da körüklüyor. Bismark'ın hayal kırıklığına uğramasının nedeni budur.

4. Almanya'da 1914'te işçi hareketinde asıl yara açan, emperyalistleşmeyle oluşan işçi aristokrasisidir. Ancak 1918 devrimi, bunun bile henüz kesimsel kaldığını, asıl zararını öncü örgütlenmeyi dağıtarak verdiğini gösteriyor. Faşizm ihtiyacının ortadan kalkmamış olması da aynı olguya işaret ediyor.

5. Almanya'da burjuva "sosyal devlet"inin, ABD yardımları ve gürbüz, yaygın emperyalist süper kârlar temelinde sınıflar arasındaki uçuruma yeterli bir tersinden çözüm oluşturabilmesi ancak II. Dünya Savaşı sonrasında rastlar. Almanya örneğinin öğrettikleri de bunlardır. Şimdi İngiltere'ye geçelim. Önce bir tarihçe vereceğiz, sonra "sosyal devlet" dendiği zaman kapitalizm çerçevesinde ne gibi uygulamaların kastedildiğini daha somut gösterebilmek için uygulamalardan örnekler vereceğiz.

İngiltere:

Emperyalist süper kârlara dayalı burjuva "sosyal devlet"ine klasik örnek

İngiltere'de ilk kez Charles Booth 1886'da bir araştırma yapmış ve Londra halkının %30'unun fakir ve yardıma

Sağ ve sol burjuva güçlerin, oportünizmin bunalımı artıyor

Devrimci kabarış kaçınılmazdır

Gül Çağlı

İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin alttan gelen basıncı, tüm burjuva partilerini, kurumlarını zorluyor, ama bu basınç örgütlü bir güce dönüşemediği için önündeki anti-demokratik engelleri kendi aktif eylemleriyle yıkamıyor. Bunun sonucunda burjuva partiler demokrasi mücadelesini şimdilik kendi kontrolleri altında tutabilmekte, bu basıncın bir patlamaya dönüşmesini engelleyebilmektedirler.

Özal iktidarından başlarsak. Bu gerici burjuva iktidar kendisini hiç de sarsmayan bir burjuva muhalefeti ile karşı karşıya, iktidarını sağlama alıcı manevralar yürütmektedir. Özal sağ burjuva güçlerin bölünmüşlüğüne kendi etrafında oluşturulacak bir iktidar bloğuyla son vermeyi planlamaktadır. Bu planı destekleyen burjuva çevreler bir yandan Demirel'i Özal'a kabul ettirmeyi, diğer yandan Demirel'i Özal'ın yanına çekmeye çalışmaktadırlar.

Demirel de dahil tüm muhalif burjuva politikacılar, kitleleri kendi peşlerine takabilme endişesi içinde bir yandan birbirleriyle "demokratçılık"(!) yarışını sürdürürken, diğer yandan kitle-

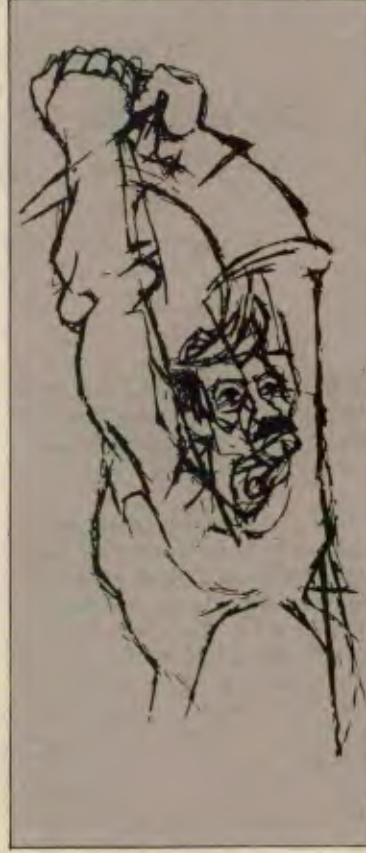
Toplumsal ekonomik bunalımın içinde bir siyasal bunalım uç veriyor. Kaçınılmaz yeni devrimci dalga daha yakına geliyor. Temel görevimiz, bu sürecin hızlanmasına yardımcı olmak, öncü işçileri partimizin hattına kazanmak ve işçi sınıfı içinde güçlü, yerleşik bir parti örgütlenmesi oluşturmaktır.

lerin politik nabzını yükseltmek için politik tansiyonu düşürmekte de birbirleriyle yarışmaktadırlar. Böylece kitlelerin öfkelerini kendi uzlaşmacı muhalefetleri çerçevesinde püskürtmeyi ve muhalefetin dozunu kendi istedikleri ölçüde ayarlayabilmeyi şimdilik başarmaktadırlar. Emekçi kitlelerin demokrasi isteminin henüz yasal çerçeve içinde hapsedilebilmesinin bugün için nedeni budur.

Sosyal demokrat partiler iktidar olmaktan duydukları korku nedeniyle doğru dürüst bir muhalefet yürütmekten çekinmek-

tedirler. Bu durum sosyal demokratların kendilerini izleyen kitleye hiçbir şey verememeleri sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle bunalımları daha da derinleşmekte ve giderek içe kapanmaktadır.

Sosyal demokratların bunalımı büyüdükçe onların kuyruğundan giden menşeviklere düşen "görev" de büyümektedir. Menşevikler sosyal demokratların dolduramadığı yeri doldurma telaşında, yasal parti tartışmalarını kervanında at oynatmaktadırlar. Menşevikler ülke içinde oportünizmi besleyen nesnel et-

mellere dayanarak ve yasalılığın getirdiği reformist anlayıştaki "avantajları" değerlendirerek et-

kinliklerini sürdürmektedirler. Ama şurası bir gerçek ki menşevik kadrolar gerçekte işçilerin, emekçilerin öncü kesimlerinin politik beklentilerinin çok gerisinde kalmaktadırlar.

Küçük burjuva devrimci güçler tamamen örgütsüz, darıma- dağınık bir durumda, birbirinden kopuk ve geçmişin mirasına dayanan dar çevreler oluşturmak dışında bir etkinlik gösterememektedirler.

Gelişimin yönü bugün ileriye atılma doğrultusundadır. Gerçekte bu durumun daha da hızlı gelişmemesi işçi sınıfının öncü kesimlerinin, örgütsüzlük nedeniyle kendi güçlerine yeterince güvenememeleri yüzündendir. İçinde buldukları örgütsüzlük koşullarında güçlerini heba etmeme ve maceracı eylemlerden kaçınma eğilimi taşıyorlar.

Gelişimin hızı ne olursa olsun, derinleşen sosyo-ekonomik bunalım, bunun siyasal alanda uç vermesi gösteriyor ki Türkiye'de yeni bir devrimci kabarışın gelmesi kaçınılmazdır. Bizim için temel görev bu sürecin hızlanmasına yardımcı olmak, öncü işçileri partimizin hattına kazanmak ve işçi sınıfı içinde güçlü, yerleşik bir parti örgütlenmesi oluşturmaktır.

Burjuvazi seçim sistemlerini değiştirerek kurtulamaz.

Dar bölg d dar gelec k

Salih Aslan

Epey bir süre önce ortaya atılmış olan dar bölge seçim sistemi konusu, son günlerde yine duyulur oldu.

Dar bölge seçim sistemi birçok ülkede ve değişik biçimlerde uygulanıyor. Bu sistemde bölgeler daraltılıyor ve her bölgeden bir milletvekili çıkıyor. Her parti o bölgeden yalnız bir aday gösteriyor. Oyların %50'sinden fazlasını alan aday milletvekili seçiliyor. İlk oylamada %50 tutturamayan yoksa en fazla oy alan 2 aday için yeniden seçim yapılıyor. En fazla oyu alan milletvekili oluyor.

Bu seçim sistemi 19. yüzyılda İngilizler ve Danimarkalılar tarafından geliştirilmiş. Bu ülkeler dışında Kanada, Yeni Zelanda, Almanya'nın bir bölümü, Fransa, Güney Afrika, İspanya, Belçika, Finlandiya, İsviçre, Norveç, İspanya, Japonya, Brezilya, İsrail, İtalya, Lüksemburg ve ABD'de (Başkanlık seçimlerinde) vb. uygulanan bir sistemdir. Bu sistem büyük partilerin daha çok istedikleri, sınırlayıcı bir sistemdir.

Tasanyı ANAP hazırlıyor, ANAP'ın bunu neden istediği konusunda çeşitli yorumlar var. Merkeze karşı yerel örgütlerin tepkisini azaltmak için yetkiyi yerel örgüte vererek ANAP merkezini sürtüşmeden uzak tutmak, parti içi hizipleşmeyi önlemek vb. için deniyor.

Bu söylenenlerin yanı sıra, dar bölgenin bölge sınırlarını çizerek kantarın topuzu ANAP'ın elinde olacağından bölgeyi iste-

diği gibi "bölme" olanağı da vardır.

Biz dar bölge sistemi konusunda yalnızca iki noktaya işaret etmek istiyoruz. Birincisi, dar bölgeye karşı çıkanların bugün söyledikleri burjuvazinin korkusunu yansıtmaktadır. İkincisi, burjuvazinin ülkeyi uzun süredir kolay yönetmemesiyle ikide bir değişiklik yapma arasındaki bağ.

Hürriyet'te C. Kırca dar bölge seçim sistemine ilişkin olarak bir süre önce yazdığı bir yazıda şunları söylüyor:

"... Söz konusu sistem, hem daha demokratiktir, hem de hükümet istikrarını sağlamaya daha yatkındır. Fakat, faydalarına rağmen, dar bölge sisteminin bu çeşidinin de, memleketimizin bugünkü şartlarında en uygun sistem olduğuna inanmıyorum.

"İkinci büyük sakınca, memleketimizin şimdiki döneminin şartlarından doğacaktır. Gerçekten, 'dar bölge' sisteminin, hangi çeşidini uygularsak uygulayalım, sonuçta, demokratik ılımlı sol, bugünkü başarı derecesinin daha altına düşebilecektir. Bunun büyük sakıncası şudur ki, demokratik ılımlı sol, parlamentoda, milli capta alacağı oy oranının hayli altında bir oranla temsil edilme durumunda kalabilecektir.

"Demokratik sol partilerimizin bugünkü fikir kısırlığını, bu partilere oy kaybettirmesinden ötürü, olumlu ya da olumsuz sayanlar bulunabilir. Fakat bana kalırsa, mesele bundan ibaret değildir. Endişem şudur ki, eğer demokratik ılımlı sol, Meclis'te, seçmen kitlesi içinde olduğundan çok düşük bir oranla temsil edilirse, böyle bir durum,

demokratik sol kanadın rejime karşı yabancılaşması sonucunu doğurabilecektir." (Hürriyet, 13 Kasım 1986)

Yazıda allegorik bir dille verilmek istenen mesaj şudur: Aman bu dar bölge seçim sistemi uygulanmasın. Yoksa sosyal demokratların oyları mecliste yansımaya. O zaman da burjuvalığı "sol" diye gizlediğimiz ve çevrelerinde umutlar yaratmaya çalıştığımız bu partiler halkı uyutma işlevlerini yerine iyi getiremeyecekler. Kendi olanaklarımızı sınırlamayalım. Sonra, böyle bir durumda yığınlar rejime karşı hepten yabancılaşıp başka alternatifler arayabilirler. Kırca, bunları demek istiyor. Yoksa sosyal demokrat parti yönetimlerinin rejime karşı yabancılaşmama çok iyi biliyor.

Burjuva yazarlar toplumda korkunç bir buhar birliğini görünce korkuyorlar ve bu buharı hafifletecek küçük delikler açma manevraları düşünüyorlar. Kırca'ya göre dar bölge bu açıdan uygun düşmüyor.

İkinci noktaya gelirsek. Türkiye'de sıkışan iktidarların konularını, seçim sistemlerini ikide bir değiştirip yaz-boz tahtasına çevirmelerine neden oluyor. Özellikle 1960 sonrasında burjuvazi ülkeyi kolay yönetmediği için, her seçimde bir sistem değişikliği yapılmış. Tercüman'da Yavuz Donat bir yazısında değişimleri şöyle sıralamış:

"1961'de senato seçimleri için ayrı, milletvekili seçimleri için ayrı seçim sistemleri uyguladık.

"1963'te mahalli seçimler vardı. (...)

"1964'te kısmi senato seçimi yapıldı.

"Yine 'seçim sistemi değiştirdik'. 'Ve 1965 seçimlerine, değişik bir sistemle, 'milli bakiye ile' girdik.

"Zamanın iktidar partisi (AP) 1961'de uygulanmış olan sistemi getirdi.

"Anayasa Mahkemesi '1961'deki sistem Anayasa'ya aykırıdır' dedi ve yapılan değişikliği iptal etti.

"1966 seçiminde 1964'teki sistem uygulandı.

"1969 seçimleri öncesinde seçim sistemi yine değiştirildi.

"Anayasa Mahkemesi değişikliklerin bir bölümünü onayladı, bir bölümünü ise bozdu.

"(...)

"1980 sonrasında yönetimi 'sandıktan tek parti çıksın' diye düşünmüştü.

"Yani 'güçlü iktidar-güçlü muhalefet' modeli.

"1966 yılında Sadettin Bilgiç'in teklif ettiği, ancak partisine kabul ettiremediği ve o tarihlerde Milliyet gazetesine uzun uzun anlattığı sistem 'çok küçük farklılıkla' 1983 seçimlerinde uygulanan sistem oldu.

"Sandıktan '211 milletvekili ile' ANAP çıktı.

"Ve muhalefet de 188 milletvekili (HP 117, MDP 71) çıkardı.

"1986'ya geldik.

"Meclis tatile girerken, iktidar partisi, Seçim Kanunu'nu değiştirdi 'illerin üçte ikisinde örgüt kuramayan seçim giremez' hükmü geldi.

"En çok oy alan partiye prim-kontenjan' imkanı sağlandı.

"Baraj' otomatik olarak yükseldi.

"Ancak, 28 Eylül ara seçimleri öncesinde, iktidar partisi, bir deği-

şiklik daha yaptı.

"Yani, birkaç ay önceki değişikliği hiçe sayıp, bu defa 'herkes seçime girebilir' denildi.

"Ve geldik 1986 sonbaharına...

"Yine 'Seçim Kanunu değişikliğini' konuşuyoruz.

"(...)

"Siyaset ve devlet adamlarımız, bu değişiklikler sırasında hep Batı'dan — sıkça da İngiltere'den — örnekler verirler.

"Ama Batı'da 'elbise değiştirir gibi' seçim sistemi değiştirilmediği gerçeğini nedense unuttular.

"Merak ettiğimiz husus şudur: 'Politikamız neyi arıyor, neyi arzuluyor?

"Demokrasinin yerleşmesini mi? 'Yoksa sandıktan ille de kendisini çıkaracak sihirli formülü mü?'

"Yaptığı seçim sistemini, 'iki seçim devresi dahi' uygulayamayan bir ülkede, politikacılarımız, 'demokrasiyi aradıklarına, arzuladıklarına' halkı inandırmakta güçlük çekerler." (Tercüman, 17 Kasım 1986)

Yavuz Donat değişmelere son verilip, istikrarlı bir yol izlenmesi gerektiğini söylüyor. Yoksa artık politikacıların demokrasi istediğini kimseye yutturamayacağız, değişmeye düzene gävensizliği iyice arttıracak, diyor.

Evet halkın altadılması, oyalanması giderek güçleşiyor. İşçi sınıfımız yasakları, baskıları bir bir kırarak. Ne burjuvazinin anayasası, kanunları, seçim sistemleri, ne de oportünistlerin ihaneti sınıf savaşını durduramayacak. Çizilen her dar bölgeyi, Anadolu devrimiyle dar edeceğiz burjuvaziye.

Hodri meydan.

Sınıf savaşı içte kızışırken, burjuvazi dışta "fetih"ten medet umuyor.

İştahları kursaklarında kalacaktır

Türkiye burjuvazisi, emperyalistleşme zorunluluğu ve özlemi ile, emperyalizme bağımlılık arasında açmazdadır.

Mehmet Doğan

Altı yıldan beri sürmekte olan İran-İrak savaşı birkaç hafta önce özellikle Türkiye basınında güncelleşti. Gelişme ocak ayı ortalarında İran'ın "Kerbela 5" hareketi ile Şattülarap üzerindeki iki adacığı daha ele geçirmeye başladı.

Fao yarımadası zaten bir yıldır İran'ın elinde bulunuyordu. Saldırı Irak'ın ikinci büyük şehri olan bir milyon nüfuslu Basra'ya ele geçirmeye yönelikti. İran bu bölgeye 200 bin asker yığıp, yaklaşık 40-50 bin ölüye karşın belirlenmiş bir ilerleme sağlayabilmişti.

Basra'nın düşmesi durumunda Bağdat'a giden yollar İran için oldukça açılmış olacaktı. Bu durumda Saddam rejiminin devrilmesi söz konusu olabilirdi.

Irak düşerse ne olur?

Irak'ın düşmesi durumunda Türkiye'yi bekleyen gelişmeleri *Milliyet*'te Aydın Özdalga Türkiye burjuvazisinin sözcüleri ağzından şöyle özetledi:

● Kuzey Irak'taki ayrılıkçı Kürtlerin ayrı bir devlet kurması, Türkiye'nin güvenliğini tehdit edebilir.

● Bölgeden aldığımız ve yılda 10 milyon tonu geçen petrol, savaşın alevleri ve yıkıntıları arasında kalabilir.

● Irak'ın yenilmesini istemeyen Amerika, savaşa müdahale için Türkiye'deki üsleri kullanmak isteyebilir.

● Türkiye'deki dinci gruplar daha da cesaret bulabilir." (*Milliyet*, 21 Ocak 1987)

Bilindiği gibi savaşın Türkiye'ye önemli etkileri oldu. Türkiye burjuvazisi bu durumdan çeşitli açılardan yararlandı:

1. Her iki tarafa da mal pazarladı.

2. Mal karşılığı olarak, elverişli koşullarda petrol sağladı.

3. Her iki ülkenin ekonomik, politik zayıflamasından yararlanarak Ortadoğu'da kendi konumunu güçlendirdi ve emperyalist emelleri için zemin oluşturmaya çalıştı.

4. Bununla da bağlı olarak çeşitli pazarlıklarında biraz daha avantaj sağladı. Bu arada kendisi için tehdit oluşturan Kürt halkının savaşını bastırmak üzere Irak sınırları içinde Kürt savaşçılarını bombalamak fırsatını ve olanağını da ele geçirdi ve kullandı.

Türkiye burjuvazisi, savaşın yararlanıyordu, savaşın bir dağınlık içinde, kimse kazanmadan bitmesinden de yararlanırdı. Ancak İran'ın son saldırısıyla ortaya çıkan olasılık Türkiye burjuvazisini telaşlandırdı. Ya Irak savaşı kaybederse ne olacaktı?

Aynı yazıda Özdalga bu durumda neler olabileceğini şöyle özetledi:

● Irak parçalanabilir. Kuzey'de bir Kürt devleti, Güney'de ise bir Şii cumhuriyeti kurulabilir

● Başta Suudi Arabistan kralı ailesi olmak üzere, Ürdün, Kuveyt ve Körfez emirliklerinde tahtlar yıkılabilir.

● İran, Suriye ve Libya gibi Batı'nın güven duymadığı ülkelerin bölgede güç kazanması, dengeyi Batı aleyhine bozabilir." (*agy*)

Öte yandan son zamanlarda Türkiye'ye karşı ödeme zorluğu içinde bulunan Irak'ın yenilmesi borçların ödenmesini de olanaksızlaştıracaktı. Bu arada Irak'ta Türk finans-kapitali büyük yatırımlara girmişti. S. Arabistan ve Libya'dan sonra en çok yatırım bu ülkeye yapılmıştı. Örneğin ENKA Holding Irak'ta 1.5 milyar dolarlık (1 trilyon 200 milyon lira) "Bekme Barajı" yapımını üstlenmişti. Bekme Barajı bu güne kadar alınan en büyük yurt dışı ihale idi.

Musul ve Kerkük üstüne tartışma

Savaşın Irak'ın yenilgiyle bitmesi durumunda neler olabileceği tartışılırken Musul ve Kerkük'ün geleceğinin gündeme gelmesi kaçınılmazdı. Nitekim bu konuda ibret verici bir yazıyı da 23 Ocak tarihli *Hürriyet*'te Türkiye'nin Birleşmiş Milletler eski temsilcisi Coşkun Kırca yazıverdi.

Kırca yazısında, savaşta tarafların yenilgiye uğramasının Türkiye için yararlarını sayıp, İran'ın yengisinin Türkiye ve Arap rejimleri için tehlikelerini belirttikten sonra şöyle devam ediyor:

"Demek oluyor ki, İran'ın Irak üzerinde nihai bir askeri zafer kazanmasının önlenmesinde, Türkiye'nin hayati çıkarı vardır.

("...)

"Bunun anlamı, Türkiye'nin, Irak'ın yıkılışını askeri bir müdahaleyle önlemesinin uygun olacağı mıdır?

"Önce şunu belirtelim ki, bir ülkenin hayati çıkarlarını savunurken şu veya bu bölgede askeri güç kullanmayı peşin olarak reddetmesi tarzında bir anlayış olamaz. Türkiye de, elbette, başka çare kalmazsa, hayati çıkarlarını askeri yoldan muhafazaya çalışır. Aksini düşüncem ve ilan etmek, her şeyden önce, caydırıcılığımızı yok eder ve diplomamızın alacağı tertiplerin inandırıcı olmaması sonucunu doğurur.

"... Hele bir Türk askeri müdahalesinin, İran ve Irak arasındaki statükoyu korumaktan çok, etnik köken ve tabii kaynak zenginliği dolayısıyla, Irak'ın belirli bir bölgesini ilhak etmek için yapılacağı izlenimini yaymak, büyük bir hatadır. Ne Arap ülkeleri, ne Amerika, ne de Sovyetler Birliği, Irak'ın parçalanmasını arzuladıklarına dair en ufak bir işaret veriyorlar. İleride verebileceklerini gösteren hiçbir eğilim de yoktur. Bu şartlarda, Irak'ın kuzeyini ilhak etmek amacıyla yapacağımız bir askeri müdahale,

Türkiye'yi, Humeyni İran'ı ölçüsünde mütecaviz olarak gösterecek ve sadece bütün Arap alemini değil, aynı zamanda, bir arada Amerika ve Sovyetler Birliği'ni karşımıza diktirir. Şu halde, bir Türk askeri müdahalesi, eğer zorunluysa, ancak ve ancak, Irak'a yardım etmek ve sonucunu aldıktan sonra, geri çekilmek için düşünülebilir." (*Hürriyet*, 23 Ocak 1987)

Herhangi bir yoruma gerek bırakmayacak kadar açık bu satırları şöyle özetlemek olanaklı:

1. Türkiye, çıkarları için bir başka ülkeye askeri müdahale yapabilir.
2. Ancak bunun için fırsat kollamak gerekir.
3. Şu anda ne ABD ne de Sovyetler Birliği Irak'ın parçalanmasını istemiyor.
4. İlerisi için de buna ilişkin bir yeşil ışık yakmadılar.
5. Şu anda ilhak için müdahale edersek tüm dünya karşımıza dikilir.
6. Yapılacaksa, Irak'a yardım olarak düşünülür ve geri çekilir.

Emperyalizm çağında, zayıf halka Türkiye bunalımdan kurtulamayacaktır. Buna ne faşist darbeler ne işkence ve zulüm ne de oportünist resmi TKP'nin burjuva kuyrukçusu sosyal emperyalist "ulusal demokrasisi" yetecektir. Türkiye halklarını esenliğe işçi sınıfı hegemonyasında devrim çıkaracaktır.

Aynı yazar 5 Şubat tarihli köşesinde konuyu geliştirerek sürdürmüştü: Altmaktan ilke olarak kaçınanların da, sanki almışız gibi daha sonraki gelişmelerin hesabını yapanların da hata

ettiğini belirtip sözü Kıbrıs örneğine getirerek şunları söylüyor:

"Türk sınırları dışında her Türk askeri müdahalesinin ülkemizi içinden çıkılmaz bir maceraya atacağını ilan edenler, Kıbrıs'a yaptığımız çıkarmanın başarısını ne çabuk unutmuşlardır?

("...)

"Kerkük ve Musul, Türkiye'den haksız olarak koparılmıştır. Bu bölgede, Türklük için çok değerli bir Türk topluluğu yaşar. Nihayet aynı bölgede, Türkiye'nin enerji ihtiyacı için hayati kaynaklar mevcuttur.

"Bütün bunlar doğru da, tek doğrular bunlardan ibaret değil... Ortada, Türkiye'nin resmen tanıdığı milletlerarası statükoya dayanan bir sınır olduğu ve devletimizin, milletlerarası hukuka saygılı kalmakta büyük çıkarları bulunduğu da, bir başka gerçek.

"Bu bölgeyle ilgili diğer bazı güçler bulunduğu ve bu güçlerle, aleyhimize sonuçlanabilecek bir tartışma şartlarının önlenmesi gereği de, ayrı bir gerçek...

"Demek ki; yukarıda da belirttiğim gibi, ortada bir hesap meselesi var..." (*Hürriyet*, 5 Şubat 1987)

Öte yandan savaştaki son durumun da hiç de öyle Irak'ın yenileceğini göstermediğini belirttikten sonra yazar şöyle devam ediyor:

"Kaldı ki; daha dün, İran'ı azıcık yumuşatabilmek için Humeyni'ye silah numuneleri satma densizliğine girişen Amerika şimdi Irak hezimete uğramasını diye, koskoca bir armada, Basra Körfezi'ne sokmuştur. Irak'ın, İran karşısında kesin bir yenilgiye uğramasını istemeyen ve bunu önleme gücüne sahip olan Amerika, durdu durdu da, şimdi mi Irak'ı gözden çıkarıp bize Musul ve Kerkük'ü hediye etmeye niyetleniverdi?"

"... At yok ki Üsküdar'ı geçmeye kalkışıyorsunuz!" (*agy*)

Görüldüğü gibi, Türkiye burjuvazisinin "... enerji ihtiyacı için hayati kaynaklar bulunan" Musul'da gözü vardır. Ancak Kıbrıs'ın işgalinde olduğu gibi hesaplı davranmalı, kaç yapayım derken göz çıkartmamalıdır!

"Kaş yaparken göz çıkarmayalım"

Yazıyı bir kişinin bireysel görüşü olarak değerlendiremeyiz. Ele alınan konunun önemi, *Hürriyet* gazetesinin konumu, yazarın önceki kimliği vb. hep birlikte düşünülürse, hele hele içinde bulunulan zaman da göz önüne alındığında kuşkusuz yazı ciddi bir sınıfsal sorunu tartışmaktadır.

Türkiye burjuvazisi, emperyalistleşme zorunluluğu ve özlemi ile, emperyalizme bağımlılık arasında açmazdadır.

Burjuvazi "atı alıp Üsküdar'ı geçmeye" heveslenmekte, ancak bunun için uygun ortam kollamaktadır. Bu da en başta — Sovyetler Birliği olgusunu bir yana bırakırsak — emperyalizmin tavrına bağlıdır. Emperyalizmin Ortadoğu'daki hesapları, bir yanıla Türkiye ile belli bir işbirliğini içerirken, öte yanıla da Türkiye burjuvazisinin bazı hesaplarıyla çelişmektedir.

Sorunun kaynağında, emperyalizm çağında emperyalistleşmeye çalışmanın, iki ucun kirli bir değneği tutmaya benzetmesi yatakmaktadır.

Böyle bir durumda, emperyalistleşmek için tutuşan, bunun için de her türlü herzeyi yemek için fırsat kollayan bu kana susamış burjuvazinin şu ya da bu kesimine anti-emperyalist misyonlar yükleyip, "ulusal" bağlılık önermek olsa olsa remi TKP'nin devrim satıcılığında hangi konumlara yükseldiğini göstermekten öteye birşey ifade etmez.

Tek çözüm devrimdir

TKP — *İşçinin Sesi* Programı konuyu yalın bir şekilde şöyle açıklıyor:

"Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi oluşumu Batı'daki sonuçları doğurmuyor, doğuramaz. Emperyalist ülkeler geçmişte emperyalistleşme yoluyla iç savaş, kapitalizmin yıkımını önlediler, ama bu sonuç Türkiye için geçerli değildir.

"Dünya emperyalist sisteminin bugünkü gelişme aşamasında, Türkiye'nin emperyalistleşebilmesi çok güçtür. Yapılan kısıtlı 'sermaye ihraçları'yla da Türkiye, 'emperyalizmin atlama tahtası' olmaktan öteye geçememektedir.

"Olgunlaşmış ama gerçekleşmemiş olan 'emperyalistleşerek sorunları çözme' isteği gerçekleşse de ülkeyi bir alt emperyalist ülke olarak yeni karmaşık ilişkiler içine sokacak bir istektir. Türkiye finans-kapitali varlığını sürdürebilmek için asıl olarak ülke içinde sömürüyü aşırı yoğunlaştırmak, bu arada iyice keskinleşen sınıf çelişkilerini de 'bastırmak' zorundadır." (*Program*, s. 23)

Tam da öyle oluyor. Faşizm ve geçici güdük demokrasi dönemleri ardarda Türkiye'nin gündeminde duruyor. Savaş giderek içte daha da kızışıyor.

Musul ve Kerkük için kabaran iştahın ardında işte bu sorunlar yatıyor.

Ancak, gelişmeler ne olursa olsun emperyalizm çağında, zayıf halka Türkiye bunalımdan kurtulamayacaktır. Buna ne faşist darbeler ne işkence ve zulüm ne de oportünist resmi TKP'nin burjuva kuyrukçusu sosyal emperyalist "ulusal demokrasi"si yetecektir.

Türkiye'yi ve Türkiye halklarını esenliğe çıkaracak olan, işçi sınıfının kendi hegemonyasında yapacağı devrimdir. Tek çözüm budur.

Gözümüz Güney Afrika'ya bakıyor Kalbimiz Güney Afrika'da atıyor

Güney Afrika'da, halkın ırkçı rejime karşı devrimci mücadelesi, olağanüstü hal altında sürüyor. İşçi sınıfı sendikalaşma ve birlik konusunda önemli adımlar attı. İşçi sınıfının örgütlenmesinden ve halkın devrimci mücadelesinden ürken ABD, ANC ile Washington'da görüşmek zorunda kaldı. Devlet Başkanı Botha da 6 Mayıs'ta erken seçimlerin yapılacağını açıkladı.

İşçi sınıfı güçleniyor

12 Haziran 1986'da ilan edilen olağanüstü hal altında bütün grevler teknik olarak illegal, boykot çağırarak yasak, bu yönde konuşmak tutuklanmaya yeterli nedendir. Hazirandan bu yana 614 sendikacı, 2 binden fazla işçi tutuklandı.

Maden İşçileri Sendikası (NUM) sözcüsü Marcel Golding'in dediğine göre, burjuvazi "en eski hilesi olan böl ve yönet taktiği"ni maden ocaklarında da barbarca uyguluyor. Maden işletmelerinde, açık hapishanelerden fazla farkı olmayan işçi yatakhanelerini, işçilerin siyasi görüşlerine, sendikası, sendikası oluşturmaya vb. göre ayırmaya başladı. İşçileri birbirine düşürmeye çalışıyor.

Bütün bu oyunlara, baskılara rağmen, sendikacı işçi sayısı artıyor. 1979'da 800 bin olan sendikacı işçi sayısı, 1986'da iki milyonu aştı. Sendikalaşma ile birlikte işçi sınıfının ekonomik ve demokratik mücadelesi de yükseliyor. 1986'daki grev, işi yavaşlatma, yürüyüş ve gösterilerin sayısı bir önceki yıla göre çok daha yüksektir. İşçi sınıfı bu yıl 1 Mayıs'ı kutlama hakkını da burjuvaziden söke söke aldı.

Güney Afrika'nın en büyük işçi konfederasyonu COSATU'nun çabasıyla aynı işkolunda tek sendika belgisi hayata geçiyor. Metal ve motor endüstrilerinde faaliyet gösteren toplam 100 bin üyeli üç sendika birleşmek üzere. İnşaat ve kamu hizmetleri işkolunda faaliyet gösteren sendikaların birleşme çalışmaları da sürüyor. Ayrıca COSATU, işsizlerin kurdukları yerel komiteleri bir sendikada birleştirmek için çalışma yürütüyor. Bu da çok önemlidir.

Mücadelenin en keskin olduğu maden işkolunda, NUM'un liderliğinde sınıf sendikacılığı güçleniyor. NUM dört yıl gibi kısa sürede, 500 bin maden işçisinin üçte birini örgütlemiş ve ülkenin en büyük siyah sendikası olmuştur.

Burjuvazinin engelleme çabaları

Güney Afrika'da halkın devrimci mücadelesi, sınıf sendikacılığı içinde sol fikirler ve Güney Afrika Komünist Partisi (GAKP) güçleniyor. Burjuvazi bu gelişmeyi engellemek için uğraşiyor.

Bugün burjuvazi, halkın devrimci mücadelesini örgütleyen ANC'nin katılmayacağı bir çözümün işlemeyeceğini kabul etti. Bunun için ANC'nin verdiği mücadelenin devrimci özünü boşaltmak istiyor. Bu istek, GAKP ile ANC'nin ittifakını bozmak, ANC içindeki komünistleri soyutlamak, halkın mücadelesini yalnızca "ırkçılığa karşı olmak"la sınırlama çabalarıyla yansıyor.

Halkın ırkçı rejime karşı savaşımlı sürerken Güney Afrikalı devrimciler Halk Ordusu'nun 25. kuruluş

üstüne oturuyor. Amaçlanan sınıf mücadelesini "ırkçılığa karşı olmak"la sınırlayarak, kapitalizmi kurtarmaktır. Her iki kamp da uzun bir tarihsel dönemde oluşan GAKP ve ANC ittifakını bozup, komünistlerden arınmış ANC ile oturup kapitalizmin çıkarları temelinde uzlaşmak istiyor.

ABD Dışişleri Bakanlığı, ocak ayında, ANC'nin kuruluşunun 75. yıldönümü dolayısıyla Amerikan Kongresi'ne bir rapor hazırladı. Raporda, "GAKP, ANC içinde önemli bir güç merkezidir", "ANC içindeki siyah ulusçularla komünistleri bölmek mümkündür ve yapılmalıdır", "Pretoria hükümeti ANC ile görüşmelere başlarsa, ANC'nin emperyalist ülkelerle ilişkileri arttıkça ANC içindeki farklı siyasetler, ayrılıklar su yüzüne çıkacaktır", "bu gelişmeler GAKP'nin etkinliğini kırar ve bugünkü ilişkilerin barışçıl çözümüne olanak tanır" görüşleri sıralanıyordu. (Weekly Mail, 29 Ocak 1987)

Botha'ya göre ise, ANC içindeki komünistleri atmadan, şiddeti reddetmeden onunla görüşmeler başlamamalıdır, yoksa ANC güçlendirilmiş olur.

Görülebileceği gibi iki taktik de artık kapitalizmi ırkçı rejimin kurtarmayacağı, siyahların da katıldığı bir yönetimin gerekliliği

üzerine oturuyor. Amaçlanan sınıf mücadelesini "ırkçılığa karşı olmak"la sınırlayarak, kapitalizmi kurtarmaktır. Her iki kamp da uzun bir tarihsel dönemde oluşan GAKP ve ANC ittifakını bozup, komünistlerden arınmış ANC ile oturup kapitalizmin çıkarları temelinde uzlaşmak istiyor.

Bu amaçla, ABD yönetimi son birkaç yıldır ANC ile alt düzeyde sürdürdüğü temasları üst düzeye çıkardı. Dışişleri Bakanı Shultz ANC başkanı Oliver Tambo ile Washington'da görüşme istedi. Görüşme isteğini kabul eden Oliver Tambo, ABD'de bir haftadan fazla kaldı.

Tambo, Shultz'n dışında etkin Amerikan politikacıları ve iş adamlarıyla görüştü. Shultz, Oliver Tambo'nun Pretoria ile ekonomik ve siyasal ilişkilerini kesme önerisini reddetti. Oliver Tambo da Shultz'un ve Amerikan politikacıların ve iş adamlarının isteklerini kabul etmedi. ANC'nin, GAKP ile ilişkilerini koparması ve devrimci şiddeti reddetme yönündeki baskılara boyun eğmedi. Oliver Tambo'nun

yıldönümünü kutluyorlar. Yandaki çizim Umkhonto We Sizwe'nin (Halk Ordusu'nun) savaşımını simgeliyor.

ABD gezisi, Pretoria rejiminin sergilenmesine yaradı.

Beyazların ayrışması hızlanıyor.

Güney Afrika'da burjuvazinin önemli bir kesimi ırkçı rejimin artık uzun süre ayakta kalamayacağını çok önceden gördü. Bunlar önce işbirlikçi siyahlarda uzlaşma yolunu denediler. Ama gördüler ki ANC'nin katılmayacağı bir yönetim kurulamaz, kurulsun bile yıkılmaya mahkumdur. Zaman geçtikçe sınıf mücadelesinin keskinleştiğini, ANC'nin ve komünistlerin güçlendiğini, ırkçı rejime karşı mücadelesinin, kapitalizmi yıkmaya yöneldiğini gördüler. Bu kesimler zaman geçirmeden ANC'nin legalize edilmesi, Nelson Mandela'nın serbest bırakılması ve görüşmelerin hemen başlaması gerektiğine inanıyorlar.

Bu görüş Botha'nın Ulusal Parti'si (NP) içinde de güç kazanmaya başladı. NP milletvekili Albert Nothnagel "Güney Afrika'nın eski ırkçı yöntemlerle yönetilemeyeceğini, partisinin ANC ile görüşmemesinin ciddi bir

politik hata olduğunu" açıkça söyledi. Bir başka NP milletvekili Vynand Malan, "reformların zamanının çoktan geçtiğini, ANC ile görüşmelerin hemen başlamasını" savundu. (Sunday Star, 25 Ocak 1987)

Ocak ayının sonunda, yıllarca Pretoria'nın ırkçı rejimini temsil eden Londra Büyükelçisi Dennis Worall hükümetin baskı politikasını eleştirdi ve 6 Mayıs'taki seçimlerde NP'ye karşı adaylığını koyacağını açıkladı.

Geçtiğimiz haftalarda bir başka açıklama daha Botha'yı zor durumda bıraktı. Faşist HNP'li bir milletvekili, Afrikaner Broederband hareketinin üyelerine bir yıl önce gönderdiği bir belgeyi ortaya çıkardı. Bu belgede "siyahlar çoğunluk hükümeti kursalar bile, beyazların haklarının (yani kapitalizmin korunabileceği — İ.S.) ve ANC'nin katılmayacağı bir yönetimin başarısızlığa mahkum olduğu" görüşleri savunuluyordu.

Yukarıdaki gelişmeler Güney Afrika burjuvazisi içinde özde olmasa da taktik düzeydeki ayrışmanın derecesini gösteriyor. 6 Mayıs seçimlerine yönelik kampanyanın beyazlar arasındaki ayrışmayı daha da hızlandıracığı bugünden görülmüyor.

Güney Afrika devrim istiyor

Egemen burjuvazi bugün, komünistleri ANC'den soyutlayıp devrimci mücadelenin içini boşaltıp, ulusçu unsurlarla uzlaşarak, çoğunluk sistemine geçmesini istiyor. Kapitalizmin başka türlü kurtulamayacağını görüyor.

Burjuvazi yalnızca kendi hesabını yapıyor. İşçi sınıfının da bir hesabı vardır. Bir kere ülkede sınıf sendikacılığı, Güney Afrika Komünist Partisi güçleniyor. Halkın rejime karşı devrimci mücadelesi olağanüstü hale rağmen hızından kaybetmeden sürüyor. Ülkenin ekonomisi zor durumdadır, endüstri dallarının bir kısmı düşük kapasite ile çalışıyor. İşsizlik 1986'da yüzde 48'e tırmandı. Yabancı sermaye ülkeden kaçmaya devam ediyor. Burjuvazinin bazı önemli kesimlerinin bile ırkçı rejime güveni kalmamıştır. Kısacası Güney Afrika devrim istiyor.

Bu durum GAKP'ne ve ANC'ye büyük görevler yükleniyor. İşçi sınıfının, halkın devrimci mücadelesini yükseltmek, yeni bir üst düzeyde örgütlemek acilleşti. Bugün ANC ülke içinde belirleyici güç olmuştur. Ama unutulmamalıdır ki, ANC'yi güçlü yapan devrimci mücadele içinde kalplerini kazandığı siyah halk ve işçi sınıfıdır, onların devrim isteğine sözcülük etmesidir. ANC burjuvazinin uzlaşma istemlerine uyar, devrimci mücadeleyi yükseltmekten kaçınırsa, gücünü koruması mümkün değildir.

Güney Afrika devrimi emperyalizme ve Dünya Komünist Hareketine egemen olan oportünizme ciddi bir darbe vuracaktır. Onun için gözlerimiz Güney Afrika'ya bakıyor, kalbimiz Güney Afrika işçi sınıfı ve halkıyla birlikte atıyor, heyecanlanıyoruz.

Salih Can

Ahmet Firat

Halkın düzene tepkisi büyürken, KKE devrimci bir alternatif sunamıyor.

Yunanistan'da grev dalgası

Yunanistan'da işçi sınıfının ve emekçi halkın düzene karşı hoşnutsuzluğu büyüyor. Hükümetin "kemer sıkma" uygulamasına karşı çıkan işçiler yılbaşından bu yana üçüncü kez greve çıktılar.

En son, PASOK yanlısı işçi konfederasyonunun ilan ettiği ve 1.5 milyon işçinin katıldığı 24 saatlik grev, özel ve kamu işyerlerinde üretimi durdururken bankalar, mağazalar, okullar, hastahaneler kapandı. Ulaşım durdu. Kamu görevlilerinin greve katılması, devlet dairelerinin çalışmasını da durdurdu.

Grevci işçiler, PASOK hükümetinin, 1985 yılında parlamentoda mutlak çoğunluğu sağla sağlamaz uygulamaya soktuğu "kemer sıkma" önlemlerinin ve ücret artışlarının durdurulması uygulamasının kaldırılmasını istiyorlar. Son 15 ay içinde yitirdikleri haklar için seslerini yükseltiyorlar.

İktidardaki sosyal demokrasi ise, AET ve IMF'yle olan ilişkileri açısından, emekçi halka karşı uyguladığı "kemer sıkma"

politikasını 1988 yılı sonuna dek sürdürmek, ücret artışlarını resmi rakamlarla %25 dolaylarında olan enflasyon artışından çok daha az ölçülerde tutmak istiyor.

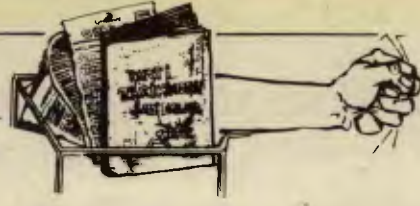
Yunanistan Ekonomi Bakanı Kostas Smitis, burjuvazinin, bunalımın yükünü nasıl işçi ve emekçilerin sırtına yükleme çabasında olduğunu "enflasyonu indirmek ve bütçe açığını kapatmak için bazı fedakarlıkların zorunlu olduğunu" söyleyerek açığa vuruyor. (Hürriyet, 15 Şubat 1987)

Yılbaşından bu yana kısa bir süre içinde üç kez ve giderek artan katılımı gerçekleşen grevler, işçi ve öğrencilerin gösterileri, ülkede iyiden iyiye derinleşen sınıf savaşımının göstergeleridir. Yükselen savaşım sosyal demokratların köşebaşlarını tuttuğu işçi sendikalarını bile sokaklara çıkarmak zorunda bırakırken, Papandreou'nun PASOK hükümetinde, fazla liberal görülen 5 bakanın yerine, Yunan burjuvazisinin çıkarlarını daha kararlı savunacak başka sosyal demokratlar getirmiştir.

Gazetemizin 294. ve 296. sayılarında geniş olarak yazdığımız gibi, resmi Komünist Partisi'nin (KKE) PASOK'a karşı tutumu uzun süre "uzlaşma ve işbirliği" oldu. Burjuvazinin "ilerici"(!), "ulusal"(!) görülen PASOK kesimiyle giriştiği bu uzlaşma siyaseti KKE'nin etkinliğini giderek azaltıyor.

Bugün, KKE'nin o "ilerici"(!), "anti-emperyalist"(!) sosyal demokrasisi, AET ve IMF'nin emekçi halkı hedef alan planlarını harfiyen uygularken, işçi sınıfı içinde hâlâ etkin bir güç olan KKE'nin buna karşı devrimci bir alternatifi yoktur. Öte yandan, yığınların artan hareketliliği, yükselen sınıf savaşımı ise KKE'ye devrimci bir hat izlemesi yönünde basınç yapıyor. Bir yandan burjuvaziye karşı takınılan tutumda billurlaşan sağ çizginin, öte yandan sınıf savaşımının partiyeye dayattığı sol basınıcılık, KKE'de nasıl sonuçlar doğuracağını zaman gösterecektir.

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Bu sayımızda TKP'nin yayın organları olan Orak-Çekiç ve Kızıl İstanbul'dan dört küçük yazı yayınlıyoruz. İlk yazı, Orak-Çekiç'in 3(12) sayı no'lu ve 1.2.1936 tarihli sayısından alındı.

Sınıf savaşında birlik ve tesanüd şarttır

Samsunda bir marangozhane işçileri ile patronları arasında bir anlaşmazlık çıkmış, bunun neticesinde patron marangozhaneyi kapatarak ameleye yol vermek istemiş, yani lokavt yapmak istemiş. Amele işi bırakmış. Fakat çekilirken orayı bir daha işlettirmeyeceklerini patrona söylemişler. Patron iki gün sonra başka bir ustanın idaresi altında atelyesini açmak istemiş. Amele derhal kendisini gösterecek, o ustaya tehdit etmiş ve çalıştırtmamış...

Şimdi de bütün Samsundaki

marangoz işçileri, o atelyede çalışmayacaklarını ilan etmişler. Bu tesanüdü büyük takdirlerle karşılıyor, bravo!

Bu haberi aldığımız zaman orada çalışan bu kahraman amele yoldaşların hepsi yeniden iş bulmuş, yalnız birisi boşta kalmış. Samsun marangoz işçilerinin bu tesanüdü oradaki arkadaşlarının açtığı mücadeleyi kurtarmış demektir. Samsun marangozlarının bu işte elbirliği hareket etmesi Türkiye'nin bütün işçilerine gayet iyi bir misaldir.

Amele daima birlik hareket

etmelidir. Hakkını gasp eden patronlara karşı mücadele ederken, teşkilâtli ve mütesanit olmak zorundadır. Çünkü karşıdaki patronlar mükemmel teşkilâtlıdır. Onlar başta hükümet ve halk fırkası olduğu halde hep birbirlerini tutarlar. Eğer biz işçiler de birbirimizi tutmazsak; her hangi bir hakkını korumak için bir kısım işçi işini bıraktığı zaman diğer bir kısım amele yine de orada çalışırsa biz kendi kendimizi hırpalamış oluruz, öz menfaatimizi kendi kendimize hırpalamış oluruz.

Patronlar her zaman hakkını müdaafa etmek isteyen işçiye, şimdi seni atarım amucanın oğlu kapıda bekliyor diye tehditler savurur. İşçiler patronların bu tehdidini boşa çıkarmalıdır. Bugün benim başıma gelen şey çok geçmeden ayrıca senin başına da gelir. Bu mesele yalnız işçi Ahmet veya Mehmedin işi değil, bütün ameleliğin, bütün amele sınıfının işidir. Onun için, ameleler, ister kendi çalıştıkları alanda olsun isterse başka alanda olsun, sınıf yoldaşlarının mücadelesine arka olmalı, onlara mücadele-

sinde yardım etmelidir. Bir yerde grev olduğu zaman, üç-beş kuruş arkadaşlarını emeğinden eden, sınıfına karşı hainlik eden grev kırıcılarına hayat hakkı verilmemelidir. Grev kırıcılar sınıfın yabancılarıdır. Grev kırıcılar patronların kışını yalayan namussuzlardır. Türkiye ameleleri kendi safları arasında bu gibi hayasızlara yaşamak ve iş görmek hakkını vermemelidir. İşçilere mefaatlarını korumak, isteklerini kazanmak için açtıkları savaşta birlik ve tesanüd şarttır.

Bu yazıyı Orak-Çekiç'in 2(9) no'lu ve 7.1.1936 tarihli sayısından alarak yayınlıyoruz.

Ayniye ambarındaki grev

Amele, her zaman çalışır iş görür ve sonra ücretini alır. Ameleyle hiçbir zaman peşin para vermezler. Fakat bu sonra ödeyişinde bir hududu olmalı değil mi? Bir hafta bu iş için yeter. Sözde Türkiye'de de on beşte bir, ayda bir ücretlerin verilmesi lâzım güya. Hakikatte gündeliklerin verilmesi bazı yerlerde bir ayı bazı yerlerde de iki ayı da geçer.

Devlet fabrikalarında bile yevmiyeler kanunen 15 günde

bir verilmesi lâzım gelirken bu çok vakit yapılmaz ve bir ay geciktirilir. Bir ay geciktikten sonra ilk 15 gün için avans adı altında bir parça bir şey alel hesap verilir. Hatta kooperatif olduğu yerlerde bu avans, amelelerin çürük para dediği marka şeklinde verilir. Mesela Feanse ve Hereke kumaş fabrikaları böyle yaparlar. Geri kalan parada 12 günden evvel verilmaz. Hele bazı hususi fabrikalarda bu

iş büsbütün çekilmez bir hal almıştır. İşte Süreyya paşa kumaş fabrikası, hiç bir zaman iki-iki buçuk aydan evvel para vermez. Bu yalnız fabrikalarda değil birçok işletmelerde de böyledir. Patronlar bir koyundan iki post çıkarmak istiyorlar, ameleleri soydukları yetmiyor da onlara verdikleri açlık yevmiyesini de ayrıca işletiyorlar. Bu da patronlara ayrıca bir kazanç kaynağı oluyor.

Paraların böyle geç verilmesi işçileri her zaman sıkıntıda bırakıyor, işçileri daima bakkala çak kala ve tefecilere borçlandırıyor, hiç bir zaman borçtan kurtarmıyor, faiz ödemekten bu zavallıların elinden beş para kalmıyor.

İşçilerin yevmiyeleri her hafta sonunda muntazaman verilmelidir! Daha yakın bir zamanda Samsunda bir bütün deposu işçilerine geç para verildiği için

amele grev yaptı ve yevmiyelerini tıklar tıklar aldılar. Bu bize gösteriyor ki, yevmiyeleri bir gün bile olsa geçiktiren patrona karşı hemen grev yapmak lâzım, bak o zaman günü gelince yevmiyeler nasıl verilir.

Ameleler! Gözünüzü açın. Paranızı patron işletecek, faizinden faydalanacak diye aç ve sefalet içinde yaşamağa razı olmayın! Hakkınızı arayın, vermezlerse zorla alın!

Tahir yoldaşın bu yazısı Kızıl İstanbul'un 1932 yılında çıkan 37. sayısında yayınlanmıştı.

Gündeliklerin geç verilmesine karşı

Seksen kuruş gibi cüzi bir gündelik çalışan ve bunun da yüzde kırkını hükümet vergilerine veren Ayniye ambarının üç yüzü müteceviz bütün ameleleri bir sadaka mesabesindeki bu ücretle nikotinli depoların ağır şeraitinde çalışmaya tahammül edemiyerek ve haklarının Halk Fırkası ve hükümet gibi burjuva makamlarına müracaatla alınmayacağını birçok tecrübelerle anlamış olduklarından ame-

lenin en doğru mücadele silahı olan greve müracaat ediyorlar.

Elbirliği grev kırıcıları içeri sokmamak için yaptıkları cesurane mücadele neticesinde patronun kafasını eğmeğe muvaffak oluyorlar.

Gündelikler on kuruş artıyor, semere küçük de olsa amele muvaffak olmuştur.

Bu vaka diğer depolardaki ve fabrikalardaki amele arkadaşla-

ra şu dersleri veriyor:

1. — Halk Fırkasına ve onun hükümetine müracaatla haklarımızı alamayız.

2. — Amele sınıfı birleştiğince onun hareketini hiçbir kuvvet kıramaz.

3. — Grev zamanında ilan edilir ve grev kırıcılarla cesurane mücadele yapılırsa muvaffak olunur.

Amele sınıfı kendi haklarını ancak kendi kol kuvvetile ve

birleşerek alır.

Ona beylerden paşalardan hayır yoktur.

Onun birliği karşısında her türlü kuvvetler kırılır.

Nitekim bu grevde polisin canavarca mücadelesine rağmen grevciler kazandı.

Yaşasın grevci amele!
Kahrolsun patronlar ve onların Halk Fırkası!

Tahir

Tarih sınıfının mücadelesidir!
Bir komünist inkılabı fikrile hakim sınıflar titresin!
Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri yoktur.

Karl Marks

Kızıl İstanbul'un İkinci kanun 1933 tarihli sayısı denizci ve kaptanların grevini de konu alıyor.

Seyri Sefain grevi

Seyri sefain amelesinin ve kaptanlarının grevi zamanında yapılmıştır. Komünist Fırkası ile geç irtibatı ve grev hazırlıklarının az olması grevdeki muvaffakiyetsizliğin en mühim sebeplerinden birini teşkil eder. Grev, amelenin en mühim silahlarından biridir. Grevde zaruri olan bazı tedabir alınır ve tam zamanında yapılırsa o grev çok defa muvaffakiyetle neticelenir. Biz biliyoruz ki istiklâl harbinde amele sınıfına birçok vaatlerde bulunan Kemalizm inkılaptan sonra amelelerin bazı haklarını müdafaa edecek teşhi-

latlarını darma dağın etti. Bununla kalmıyarak mevcut en ufak haklarını dahi elinden aldı.

Kemalizm emekçilere karşı yapılan entrikaların iğrenç şekillerine karşı şuurlu surette mütehit cep'he aldıkça amele kitlelerine vahşicesine hücum ettiğini görüyoruz. Seyri sefain kaptanları idarenin bin bir türlü haksızlıkları karşısında haklı olarak grev ilan ettiği halde idare birçok ameleleri cebren çalışmaya sevk ve bir kısmını da takibatı kanuniye yaptırdı. Bu vaziyet karşısında şuursuz bazı ameleler

patronlarının palavraları ve tetbişinden korkarak amele tesanüdünü muhafaza edemeyüp işe başladılar. Bu da grevde aranılacak bazı tedabirin noksanlığından ileri gelmiştir. Bununla beraber bu grevdeki mağlubiyet amelenin yine bir muvaffakiyeti sayılır. Çünkü bir defa amele kitleleri mevcut rejime karşı barışmaz varlığını gösteriyor. Ameleleri kitleleri sınıfı mücadele tecrübelerini kuvvetleştiriyor, burjuvazi kuvvetlerine karşı kendi kuvvetini denemeye başlıyor. İkinci bir grevin muvaffakiyetle neticelenmesi için noksan-

larını tashih etmiş oluyor, ve ilah ...

Şunu unutmamalı ki her grev bir hazırlık devresi geçirmelidir. İnsiyaki grevler gideceği yolu tayinde müşkulat çektikleri gibi istenilen maksada ulaşamazlar. Grev hazırlığında evvel emirde yardım kasaları teşkil etmek lazımdır. Amelelerin rey ile namuslu amelelerden grevi idare edecek bir grev komitesi seçilmelidir. Grev kırıcılara karşı ayrıca bir müdaafa komitesi yaratılarak greve başlanmalıdır. Komünist fırkası en ufak mücadelelerinizde bile sizinledir. Grev

esnasında amelenin rehberi olan fırka, umum aparatını seferber ederek grevin muvaffakiyetini temin için bilfiil muzakeret eder.

Hakiki doğru yolu amele mücadelesine gösterir. Grevin muvaffakiyetle neticelenmesi için bazı müesseselerin işleme kısımlarında fırka teşkilatımız yoksa temin edilinceye kadar aynı müessesenin diğer işletmelerindeki fırka teşkilatı ile muhakkak surette irtibata geçilmelidir. Grev hazırlığında fırka hücrelerini haberdar etmek her amelenin borcudur.

Netaş grevi büyük bir yürüyüşle son buldu. Grevci işçiler "grev bitti, haydi dayanışmaya" diyorlar ve dayanışma fonunu öteki grevlere çeviriyorlar.

"Grev bitti, haydi dayanışmaya" Derby'de, yeni grevlerde savaşılmaya!

İşçi hareketini bir üst düzeye geçiren, tarihsel bir işlev gören Netaş grevi 18 Şubat 1987'de son buldu. Üç ay boyunca özveriyle, coşku ve kararlılıkla grevi sürdüren işçiler, büyük ve militan bir yürüyüşle fabrikaya girdiler. Grev ve çıkma kararının alındığı yemekhanede geniş bir toplantı yapıldı. Toplantı Umraniye Şube Başkanı Şahin Önayak'ın "grev bitti, haydi dayanışmaya" sözüyle, aynen grevdeki coşku ve kararlılığın bu kez sınıf dayanışmasına yönelmesiyle sona erdi. Netaş işçileri şimdi dayanışma fonunda biriken ve kalan yiyecek filelerini öteki grevcilere, özellikle de Derby grevine aktarıyorlar. Bu amaçla, geçtiğimiz cumartesi günü Derby'ye toplu bir dayanışma ziyareti yaptılar.

Netaş grevi herşeyiyle işçi hareketine büyük bir katkı yaptı, Derby ile elele, hareketi bir üst düzeye sıçrattı. Bugün Türkiye'de grev rüzgarları esiyor. Sınıf dayanışması harekete geçti, hızla ilerliyor.

Grevin yükselişinden telaşlandılar

Netaş grevi boyunca işçiler grev kınacılığı, mahkemelerin taraflı kararları, polislin taraflı uygulamaları, işverenin uyuz grev yasalarını bile delme çabaları gibi türlü çeşitli olaylarla karşılaştılar. Bu olaylar işçileri giderek daha çok kızdıyordu.

13 Şubat cuma günü, işveren, akşamüstü تنها bir saatte yine malzeme çıkarmaya kalkıştı. Yani, yürürlükteki işveren yanlısı grev yasasını bile delmeye çalıştı. Polis işverenin kamyonlarını durduracağına, kamyonlara yol açmaya başladı. Bunun üzerine işçiler haklı olarak karşı çıktılar. Hemen çevik kuvvet geldi. Sert tartışmalar oldu. Üç sendika yetkilisi ve üç işçi temsilcisi gözaltına alındı. Ama bu 6 kişi

**Netaş grevi herşeyiyle işçi hareketine büyük bir katkı yaptı,
Derby ile elele, hareketi bir üst düzeye sıçrattı.
Bugün Türkiye'de grev rüzgarları esiyor.
Sınıf dayanışması harekete geçti, hızla ilerliyor.**

ertesini gün salındı.

Bu olaydan bir süre sonra, 15 Şubat günü yeniden bir olay oldu. DİSK'in 20. yıldönümü nedeniyle Türkiye'de bulunan Avrupalı sendikacılardan 6 kişilik bir gurup, SHP'li Sağlar ve Güneş ile birlikte grevcileri ziyarete gittiler. İşverenin kamyonları yasayı delerken onlara yol açan polis, grev yerinde toplanan kalabalığı "yasa gereği" dağıtmaya kalkıştı. Bunun üzerine işçiler polislin kimin koruyucu-

culuğunu yaptığını yüzüne söyleyiverince, "hakaret" gerekçesiyle bir işçi gözaltına alındı. O da ertesini gün salındı.

Bu arada Netaş grevi, her geçen gün sınıf dayanışması duygularını yayıp güçlendiriyordu. Bir kez Derby ile dayanışma aralıksız sürüyordu. Ayrıca, Türk-İş tabanı kayınıyordu. 13 Şubat'ta, Türk-İş yönetimi Netaş greviyle dayanışma doğrultusunda yakında birşeyler yapılacağını açıkladı.

Yurtdışında da geniş bir dayanışma kampanyası oluşmuştu ve her geçen gün daha da genişliyordu.

Kısacası grev yükseliyordu. Tam böyle bir durumda, Çalışma Bakanı "bu grev bir an önce bitmelidir" diyerek araya girdi. Bakan'ın aracılığıyla Ankara'da yapılan üçlü görüşmede, toplu sözleşme imzalandı. Açık ki burjuvazi grevin yükselişinden telaşlandı.

Kavga alevlenmesin diye çabalar

Sözleşmede işveren, birinci yıl %31, ikinci yıl %23'lük konumundan epey gerilere düşerek, birinci yıl %40,5 ve ikinci yıl %30'luk zammı kabul etti. Ayrıca 225 binlik yakacak, izin ve bayram parası, montaj harcırahlarında %100'e varan bir artış vb. kazanımlar da elde edildi.

Olan neydi? Sınıf savaşının odağı durumuna gelmiş bu grev ülke çapında büyük bir kavga alevlendirmeye doğru gidiyordu. İşçiler, siz kendi yasanızı kendiniz deliyorsanız, biz haydi haydi deleriz, diyordu. İşçi sınıfının ezici çoğunluğu bu konuma hak veriyordu. Önünde durulmaz bir kavga havası ve sınıf dayanışması oluşuyordu. Böyle bir kavga uyuz iş yasalarının vb. toplu cenazesini kaldırabilirdi.

Bunun korkusuyla hükümet grevi bir an önce bitirmek üzere önlemler aldı. Bitirebilmek için de işveren, sendikanın öne sürdüğü bazı istekleri kabullenmek zorunda kaldı. Baştan beri her türlü çirkefligi yapanların, korku

bacayı sarınca aldıkları tutum buydu.

Öte yanda, sol burjuva sosyal demokratlar baştan beri farklı tutum aldılar, grevle "dayanışma" yönünde konuştular. Ancak onların bu farklı tutumunun altında yatan mantık, öteki burjuvazilerle aynıydı.

Bu grev ülke çapında büyük ve militan bir kavga alevlendirmesini diye, sosyal demokratlar, bir kez, grevin başansı için yeterince uğraşmadılar. Gözaltı vb. durumlarda araya girerek asil olarak gerilimi azaltmaya çalıştılar ama bu arada işçi dostu görünmüş de oldular. Ayrıca, işçilere militan görünmek için, iş yasalarına karşı birkaç adım attılar.

Burjuvazinin 5. kolu oportünistler de kendilerince birşeyler yaptılar. Bunların asil olarak yaptıkları, sosyal demokratlara incir yaprağı işlevi görmek, onları işçilere işçi dostu gibi göstermek oldu.

Böylece Netaş grevi, burjuva-oportünist çeşitli siyasal güçlerin tutumlarını, konumlarını sergiledi. Bu yönüyle de işçi hareketine yararlı bir işlev gördü.

"Grev bitti, haydi dayanışmaya"

Netaş grevi önünde durulmaz bir kavga havası ve sınıf dayanışması yarattı. Grev bitti ama bu durum sürüyor. En başta da Netaş işçisi kavga havasını ve sınıf dayanışmasını sürdürüyor.

Netaş grevi için başlatılan dayanışma fonu kapatılmayacak. "Grevci işçiler dayanışma fonu" olarak yaşatılacak. Ve bu fondan, özellikle Derby grevine aktarma yapılacak.

Disiplin + Kararlılık + Sınıf Dayanışması = Zafer.

Haydi işçi arkadaş sen de dayanışmanı göster!

S. Günbudak

Bize ulaşan bilgilere göre, grev süresince Avrupa'dan Netaş grevcileriyle dayanışma amacıyla toplanan ve Türkiye'ye gönderilen somut katkılar şöyledir:

Netaş grev destek fonu (İngiltere)		
İTİB üyelerinin bağışları	£4843,00	(5.641.804 TL)
Türkiyelilerin bağışları	£1255,79	(1.462.454 TL)
İngilizlerin bağışları	£1369,79	(1.595.723 TL)
İngiltere'den toplam bağış:	£7468,18	(8.699.981 TL)
Gönderilmiş olan miktar	£5000	(5.824.700 TL)
Gönderilecek olan miktar	£2326,38	(2.710.093 TL)
Masraflar	£141,80	(165.188 TL)
İngiltere'den toplam bağış:	£7468,18	(8.699.981 TL)
B. Berlin Netaş greviyle dayanışma kampanyası (F. Almanya)		
Gönderilen miktar	DM 5700	(2.376.900 TL)
Frankfurt Türkiyeli İlericiler Birliği (F. Almanya)		
Gönderilen miktar	DM 200	(83.400 TL)
Fransa İlericiler Birliği ve Paris İşçi Birliği		
Gönderilen miktar	FF 4000	(501.080 TL)
İsveç		
Gönderilen miktar	SKR 170	(19.951 TL)
AVRUPA SOMUT KATKI TOPLAMI		11.681.312 TL